

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Nisan 2023

Son Güncelleme Tarihi: 09.05.2023

Not: Sunumda yer verilen veri, görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup sadece bilgi amaçlıdır.

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER.....	3
B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM.....	21
C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	28
1) MAL TİCARETİ.....	29
2) ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ.....	41
D- YATIRIM ORTAMI	52
E- SERBEST BÖLGELER.....	58
F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU ve ÇOK TARAFLI TİCARET	64

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

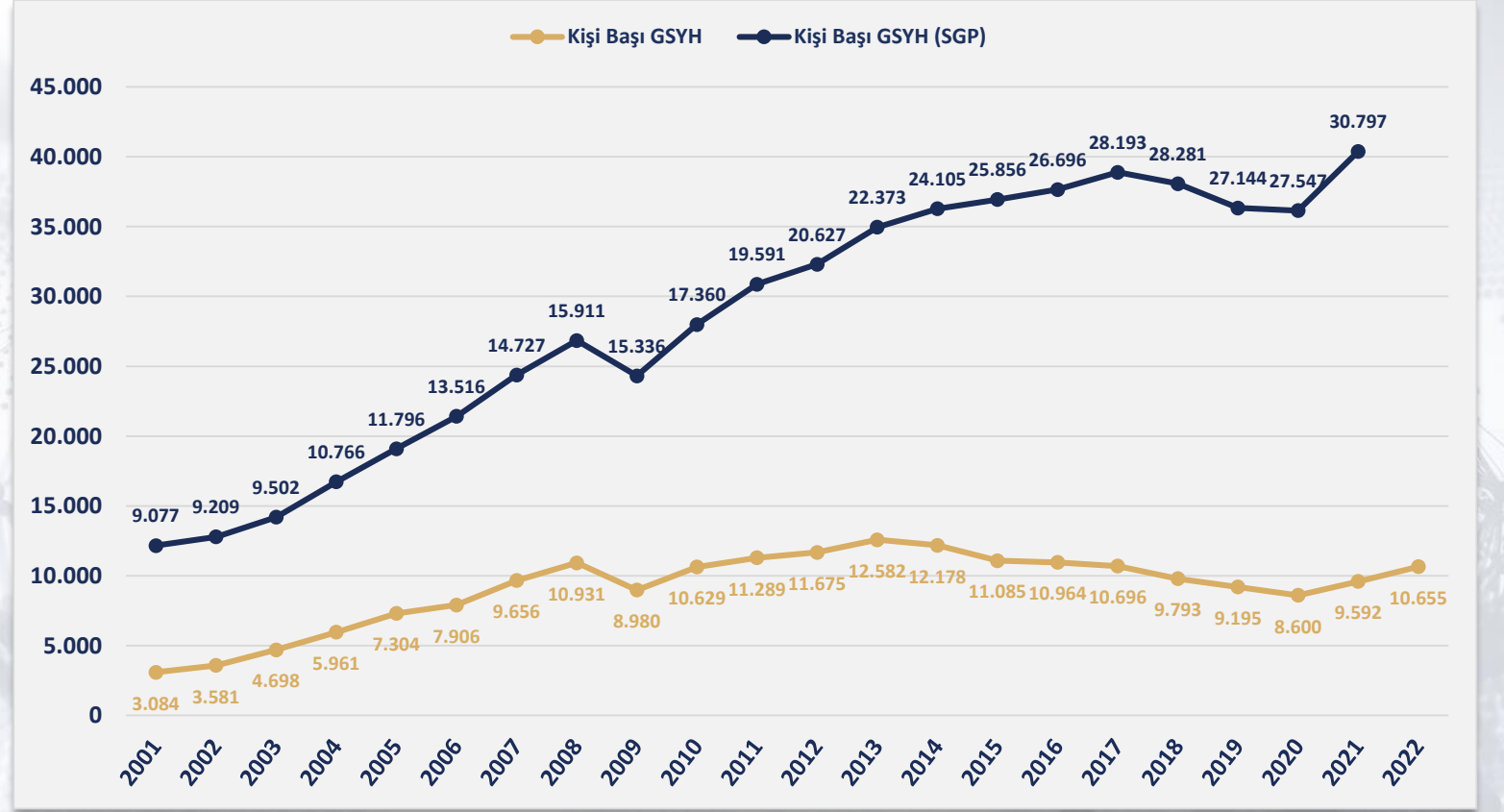
Temel Ekonomik Göstergeler

	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
GSYH ARTIŞI, Zincirlenmiş Hacim Endeksi , %	6,9	8,4	6,1	3,3	7,5	3,0	0,8	1,9	11,4	5,6
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar TL	171	1.168	2.351	2.627	3.134	3.759	4.312	5.048	7.249	15.007
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar \$	273	777.5	867	869	859	797	759.3	717.1	807.1	905.5
NÜFUS, Bin Kişi	64.269	73.142	78.218	79.278	80.313	81.407	82.579	83.385	84.147	85.279
KİŞİ BAŞINA GSYH, Cari Fiyatlarla, \$	4.249	10.629	11.085	10.964	10.696	9.793	9.195	8.600	9.592	10.655
İHRACAT (GTS, F.O.B.), Milyon \$	-	-	151	149.2	164.5	177.2	180.8	169.6	225.2	254.2
İHRACAT(GTS)/GSYH,%	-	-	17,4	17,2	19,1	22,2	23,8	23,7	27,9	28,1
İTHALAT (GTS, C.I.F.), Milyon \$	-	-	213.6	202.2	238.7	231.2	210.3	219.5	271.4	363.7
İTHALAT(GTS)/GSYH, %	-	-	24,6	23,3	27,8	29,0	27,7	30,6	33,6	40,2
İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI (% GTS)	-	-	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	77,3	83,0	69,9
SEYAHAT GELİRLERİ, Milyar \$	7,6	22,6	27,3	19,1	23,0	25,9	34,3	13,3	26,6	41,2
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (GİRİŞ), Milyar \$	1	9,1	19,3	13,8	11,2	12,5	9,5	7,7	13,3	13,0
CARI İŞLEMLER DENGESİ/GSYH, %	-3,6	-5,7	-3,1	-3,1	-4,7	-2,5	1,4	-4,4	-0,9	-5,4
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI, %	-	46,5	51,3	52	52,8	53,2	53	49,3	51,4	53,1
İŞSİZLİK ORANI, %	-	11,1	10,3	10,9	10,9	11	13,7	13,2	12	10,5
İSTİHDAM ORANI, %	-	41,3	46	46,3	47,1	47,4	45,7	42,8	45,2	47,5
TÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)	-	8,6	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,28	19,6	72,3

Kişi Başı Düşen GSYH, ABD Doları

- Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), 2022 yılında, 2002 yılına göre yaklaşık 3 katına çıkarak 3.608 dolardan 10.665 dolara yükselmiştir.
- Satın Alma Gücü Paritesi (SGP) göre, 2021'de kişi başı GSYH, 30.797 dolar olmuştur.

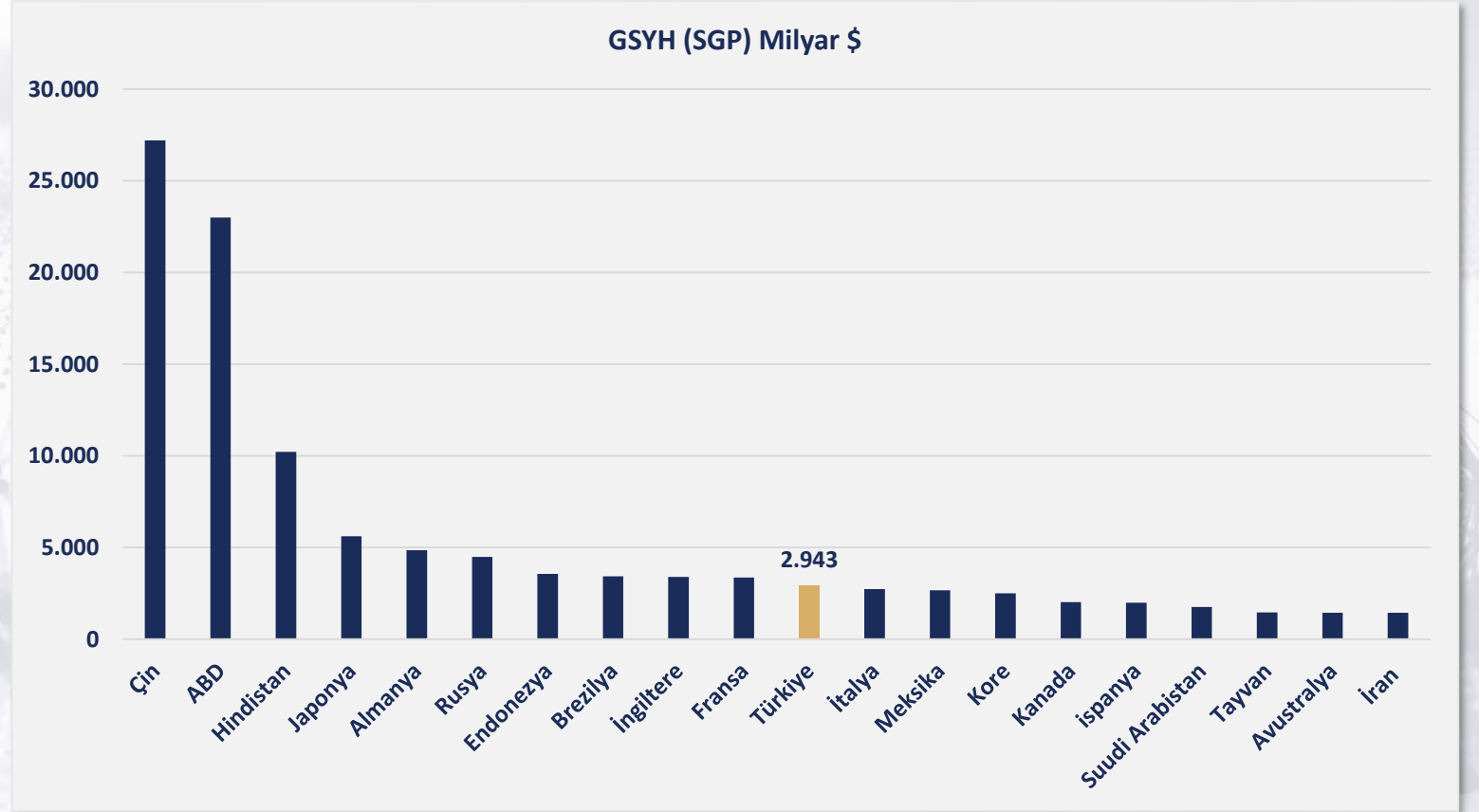

Kaynak: TÜİK

Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi (Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) Göre GSYH)

- 2021 yılı itibarıyla satın alma gücü paritesine (SGP) göre GSYH sıralamasında Türkiye, Dünya'nın 11. Avrupa'nın 4. büyük ekonomisidir.

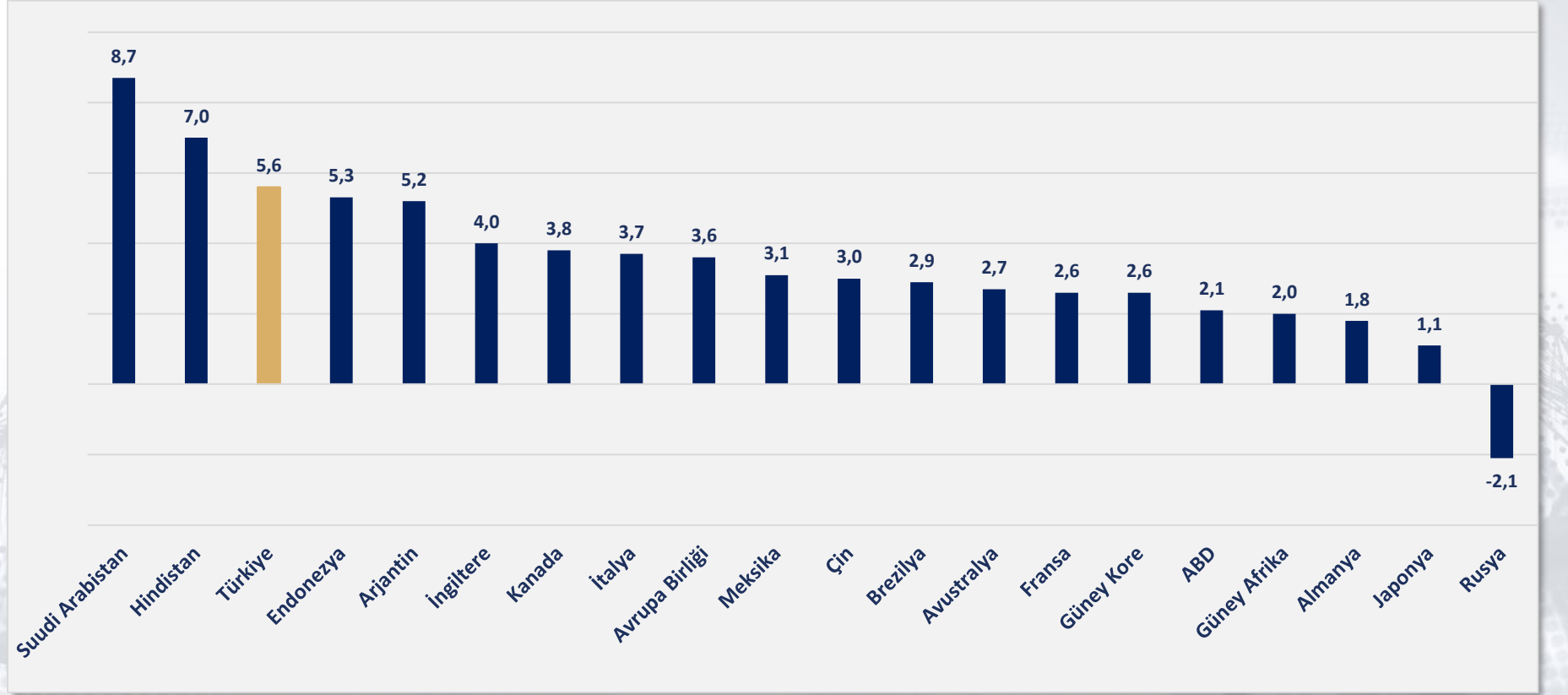

Kaynak: IMF

G20 Ülkelerinin GSYH Değişimleri (%) (2022)

- Türkiye ekonomisi 2022 yılında %5,6 oranında büyümüştür.

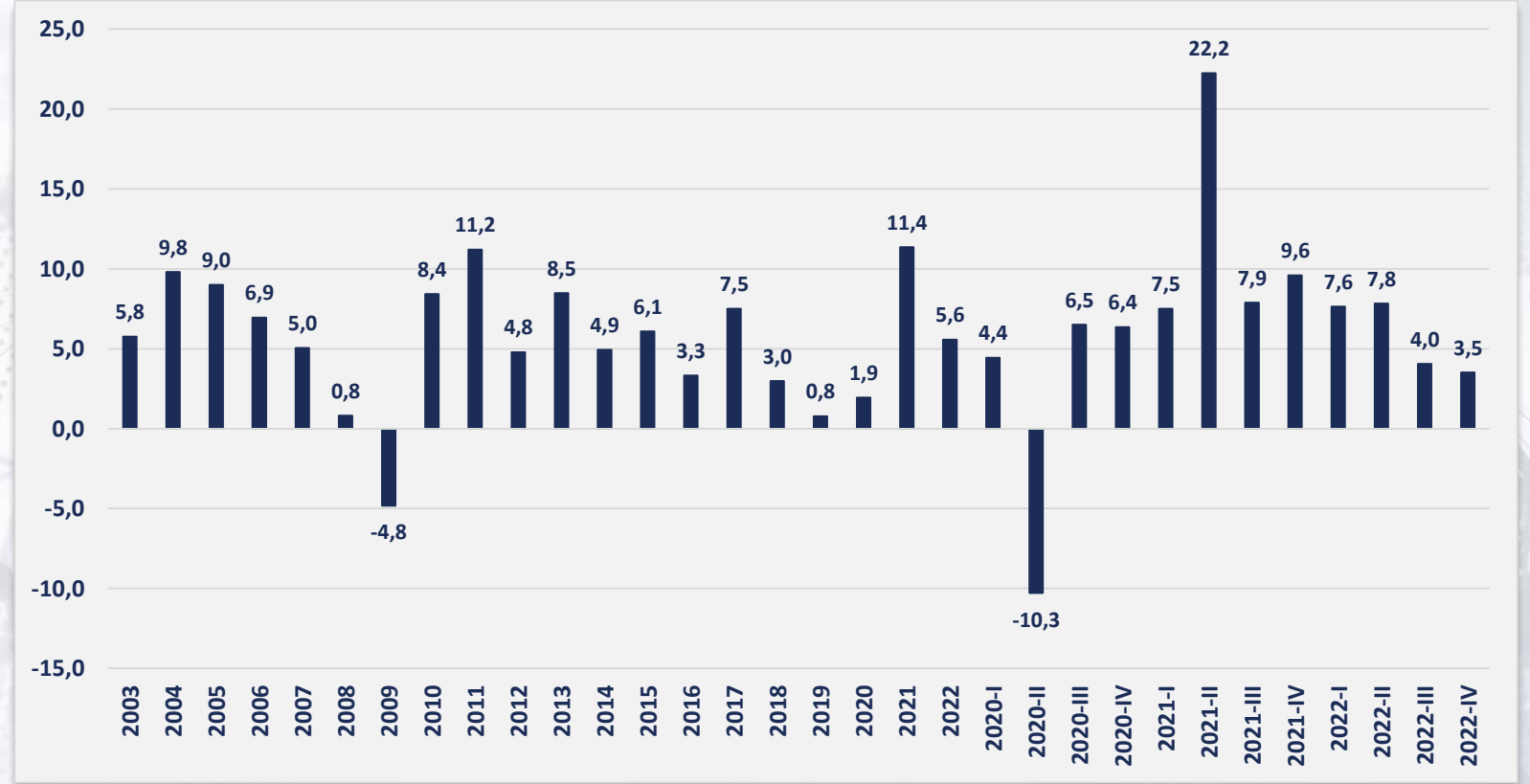

Kaynak: S&P Global, EIU, Eurostat, US BEA, Australian Bureau of Statistics

Dönemler İtibarıyla GSYH Büyüme Oranları (%)

- Türkiye ekonomisi 2022 yılının dördüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %3,5 oranında büyümüştür.
- 2003-2022 döneminde ise Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,6 oranında büyüme kaydedilmiştir.

Yıllık Artışlar

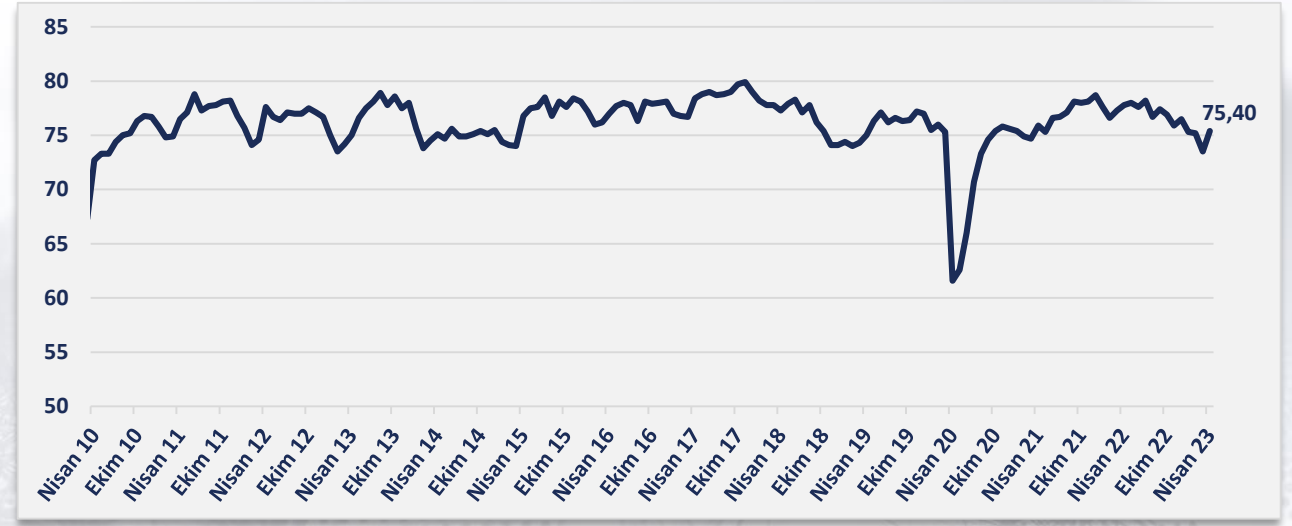
Kaynak: TÜİK

➤ 2023 yılı Nisan ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı; yıllık bazda 2,40 puan azalış, aylık bazda ise 1,9 puan artarak %75,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

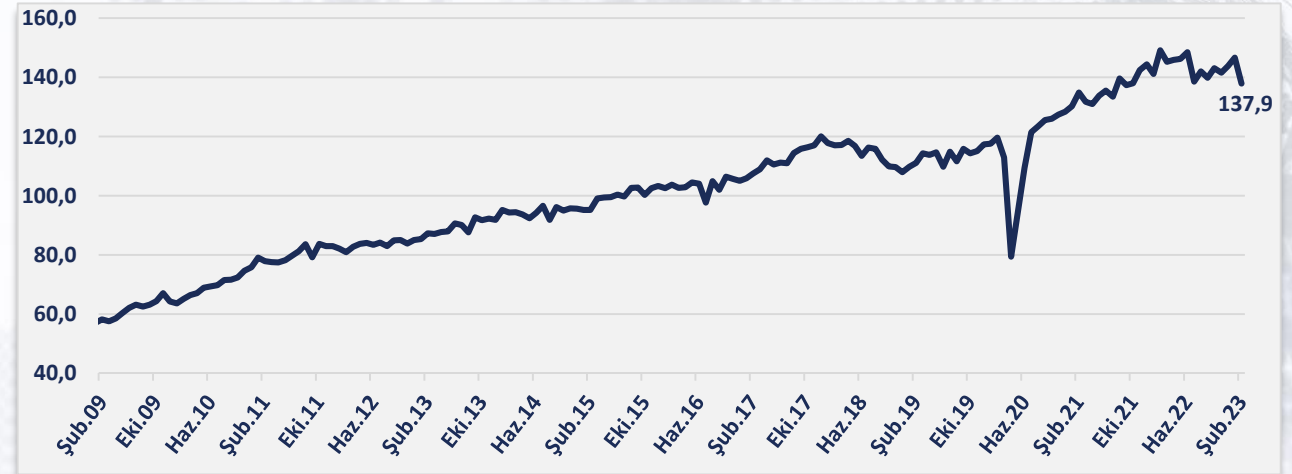
➤ 2023 Şubat ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi endeksi bir önceki aya göre %6,0 oranında azalırken, takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretim endeksinde ise bir önceki yılın aynı ayına göre %7,6 oranında azalış gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

Kaynak: TCMB

Sanayi Üretim Endeksi*

Kaynak: TÜİK

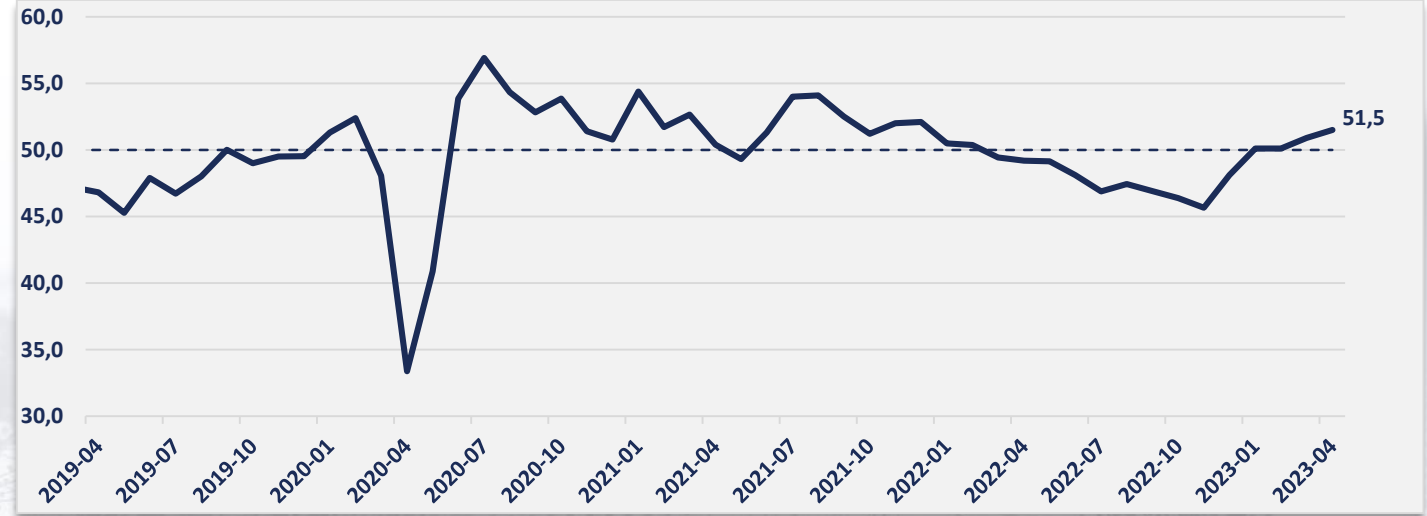
*Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Endeks (2015=100)

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

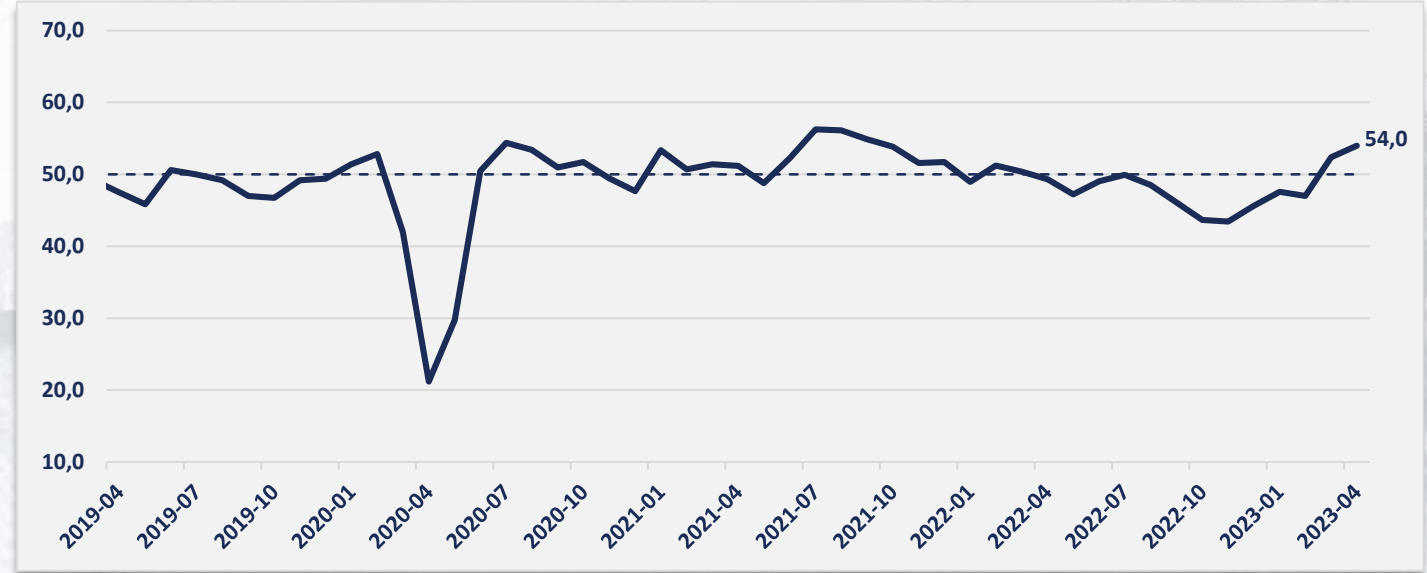
Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

➤ PMI, 2023 yılı Nisan ayında 51,5 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: S&P Global

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi

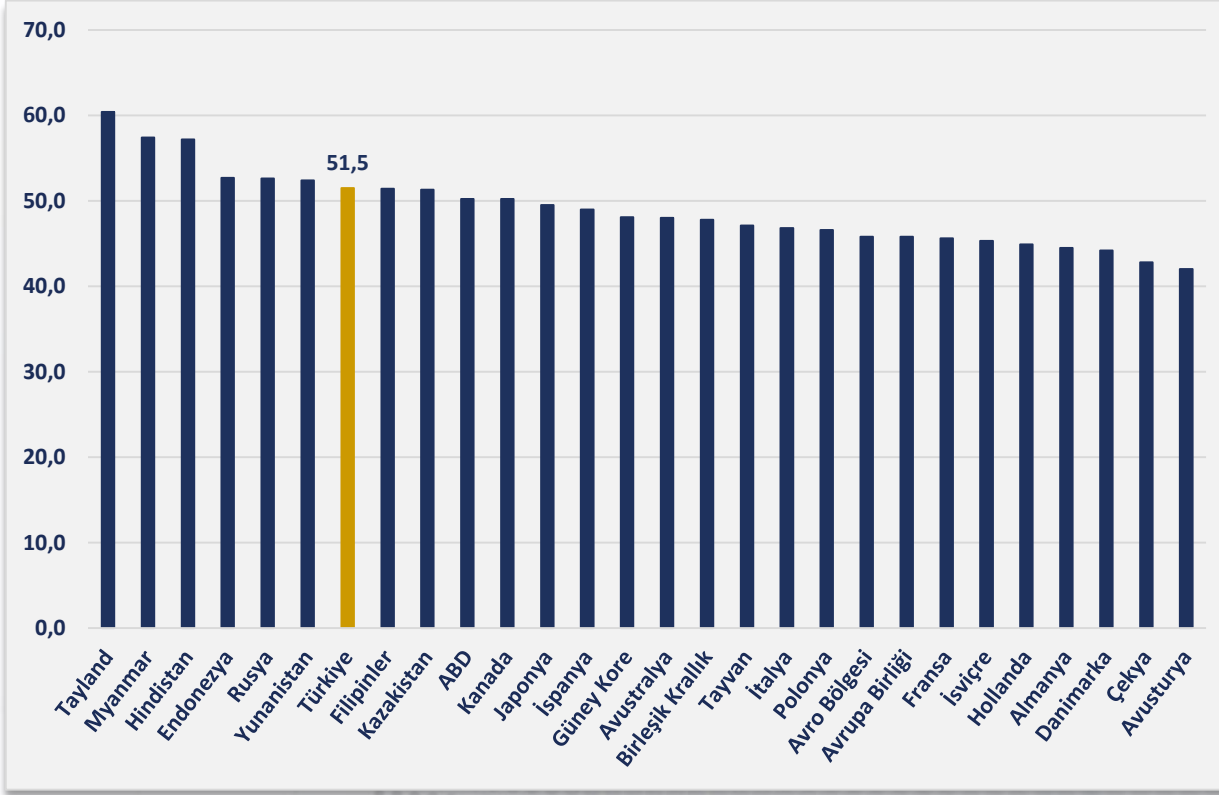
➤ Yeni ihracat siparişleri endeksi Nisan ayında 54,0 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: S&P Global

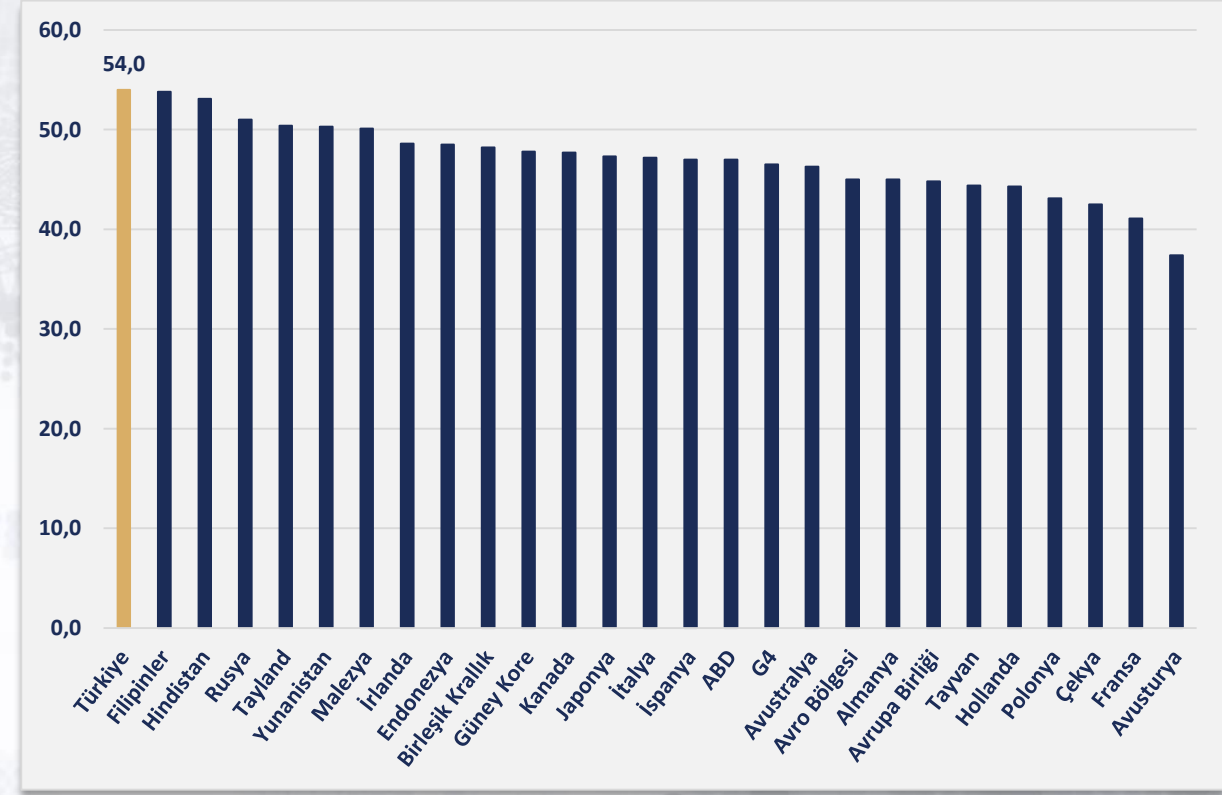
• Endeksin 50 değerinin üzerinde olması imalat sanayinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir.

İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi* (PMI), Nisan 2023

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi*, Nisan 2023

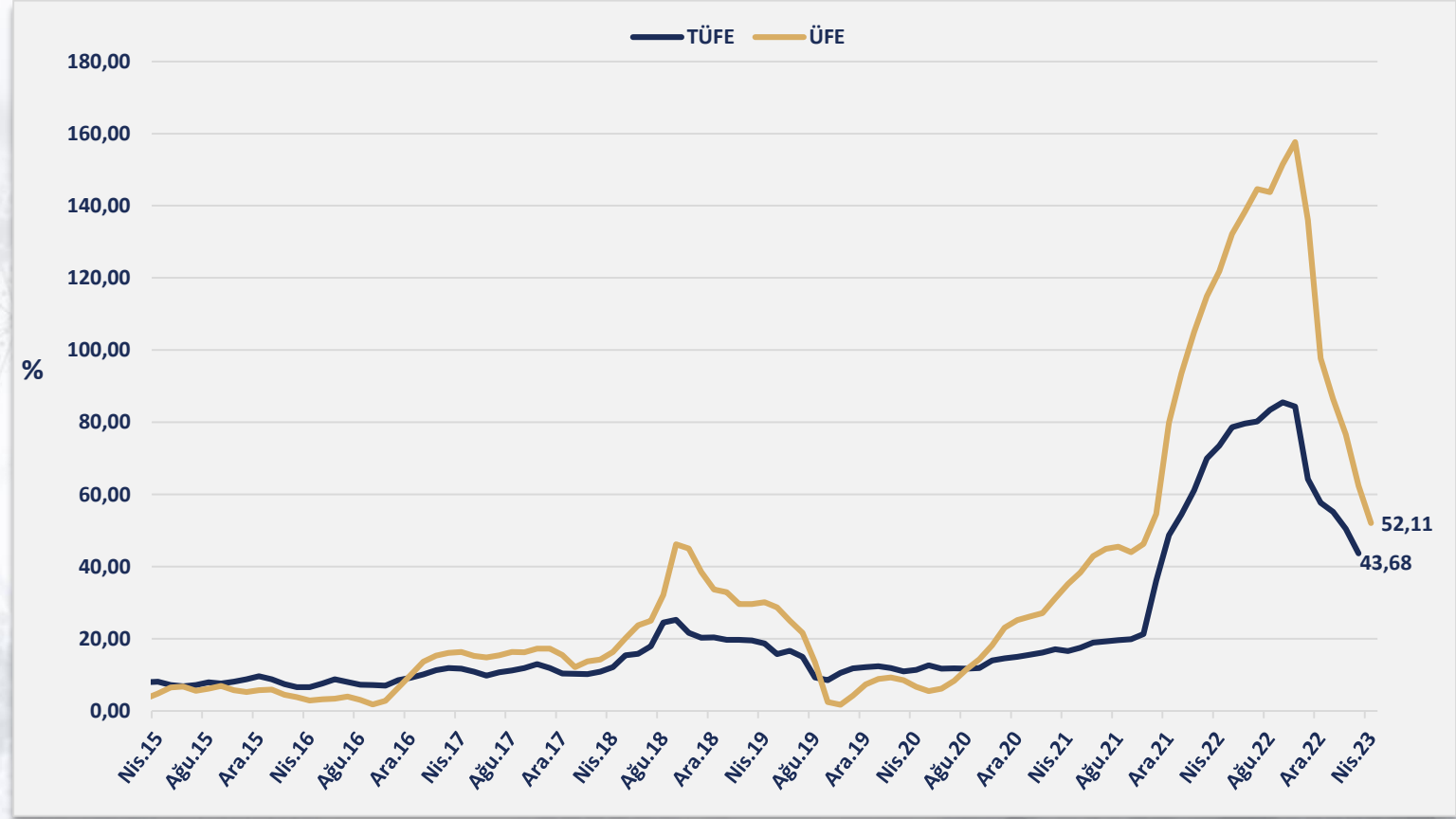
Kaynak: S&P Global

- Endeksin 50 değerinin üzerinde olması imalat sanayinde iyileşmeye işaret ederken 50'nin altında olması kötüleşmeyi ifade etmektedir. Mevsimsellikten arındırılmış veriler kullanılmıştır.

- 2023 yılı Nisan ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, TÜFE'de %43,68 oranında, Yi-ÜFE'de ise %52,11 oranında artış gerçekleşmiştir.

Enflasyondaki Gelişmeler

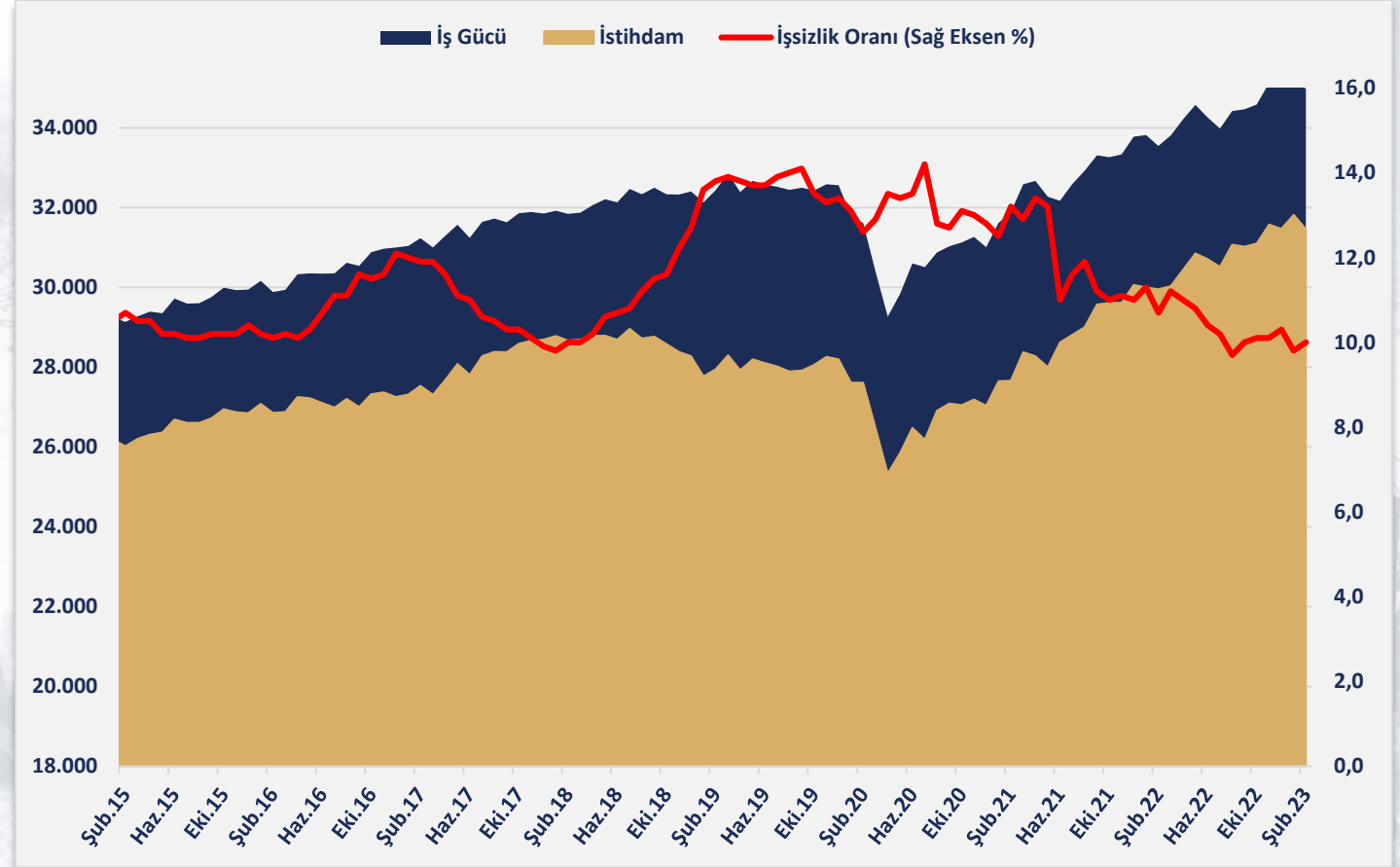

Kaynak: TÜİK

İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler (Bin Kişi)

- Mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı 2023 Şubat ayında %10,0 seviyesinde gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı ABD’de %3,6 (Şubat), AB(27)’de %6,0(Şubat), Avro Bölgesi’nde %6,6 (Şubat), Almanya’da %2,9 (Şubat), Fransa’da %7,0 (Şubat) ve İtalya’da %8,0 (Şubat) düzeyinde bulunmaktadır.
- İstihdam edilenlerin sayısı 2022 yılında bir önceki yıla göre 1 milyon 955 bin kişi artarak 30 milyon 752 bin kişi, istihdam oranı ise 2,3 puanlık artış ile %47,5 oldu.

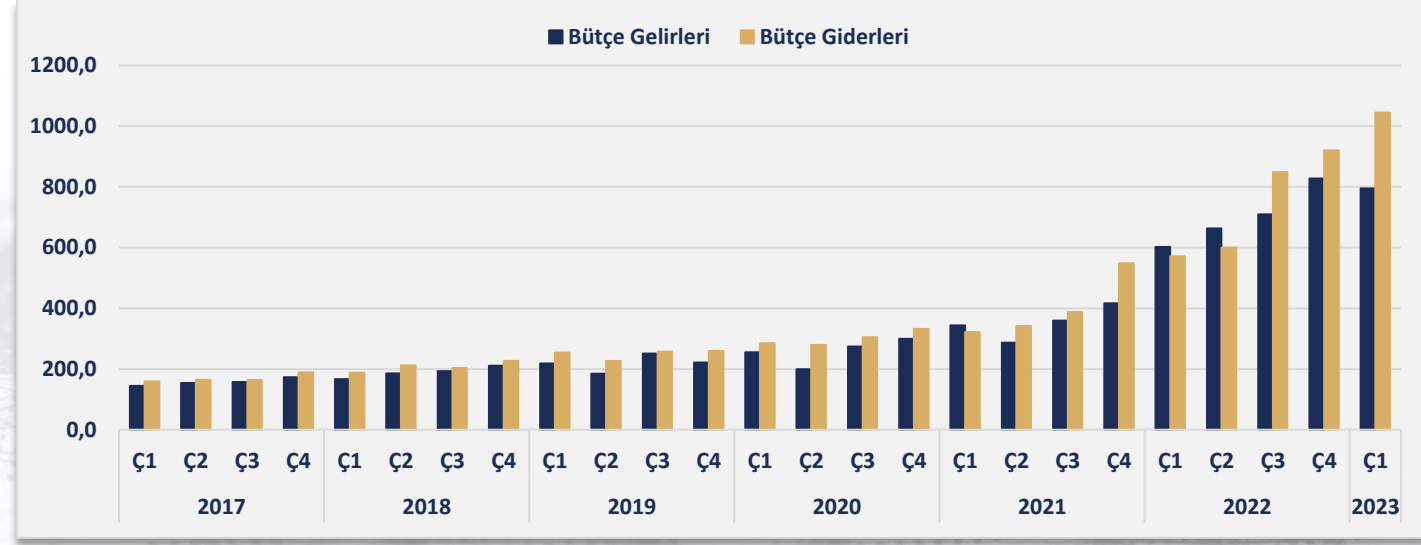
Kaynak: TÜİK

Not: Mevsimsel Düzeltmiş Veriler

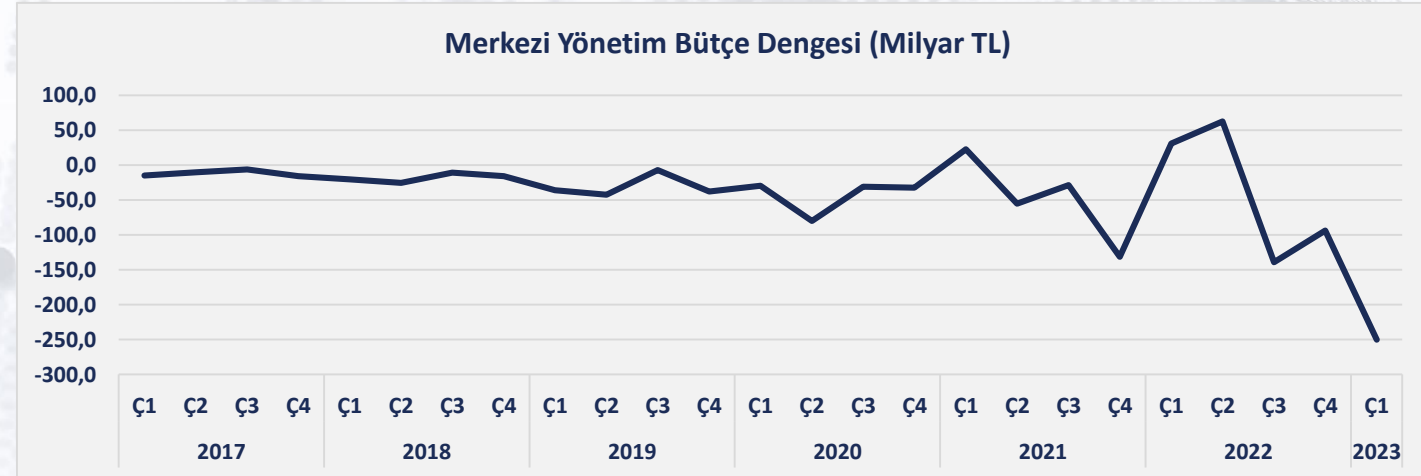

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyar TL)

➤ 2023 yılı Mart ayında merkezi yönetim bütçe giderleri 334,0 milyar TL, bütçe gelirleri 286,8 milyar TL ve bütçe açığı 47,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir

➤ 2023 yılı 1.çeyreğinde merkezi yönetim bütçe giderleri 794,7 milyar TL, bütçe gelirleri 1044,8 milyar TL ve bütçe açığı 250,0 milyar TL olarak gerçekleşmiştir

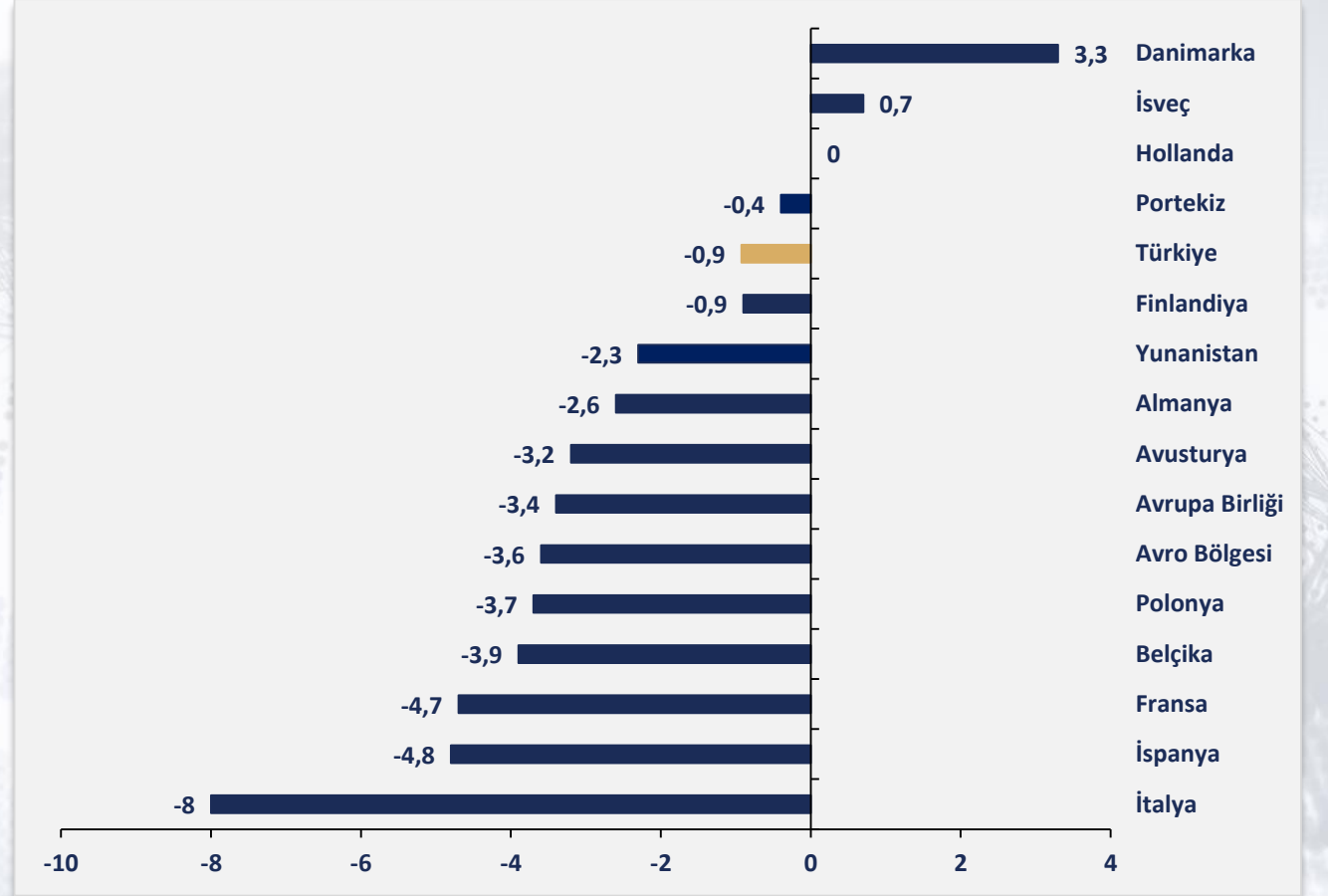

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

➤ Türkiye'nin Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi GSYH'ye oranı 2022 yılında -%0,9 ile AB ülkeleri ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi / GSYH (%), 2022

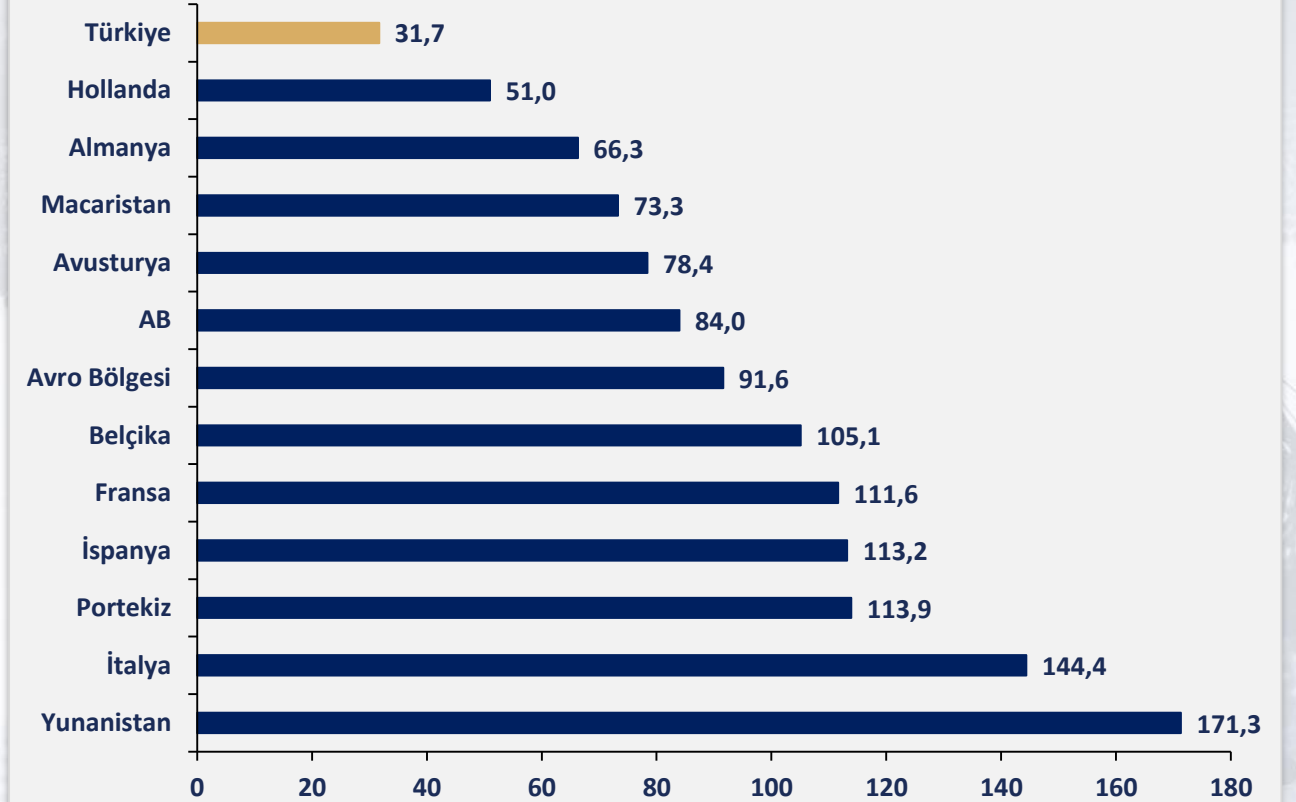

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

- Türkiye'nin AB tanımlı Genel Devlet Borç Stokunun GSYH'ye oranı 2022 yılında, Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça altında, %31,7 olarak gerçekleşmiştir.

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH (%), 2022

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

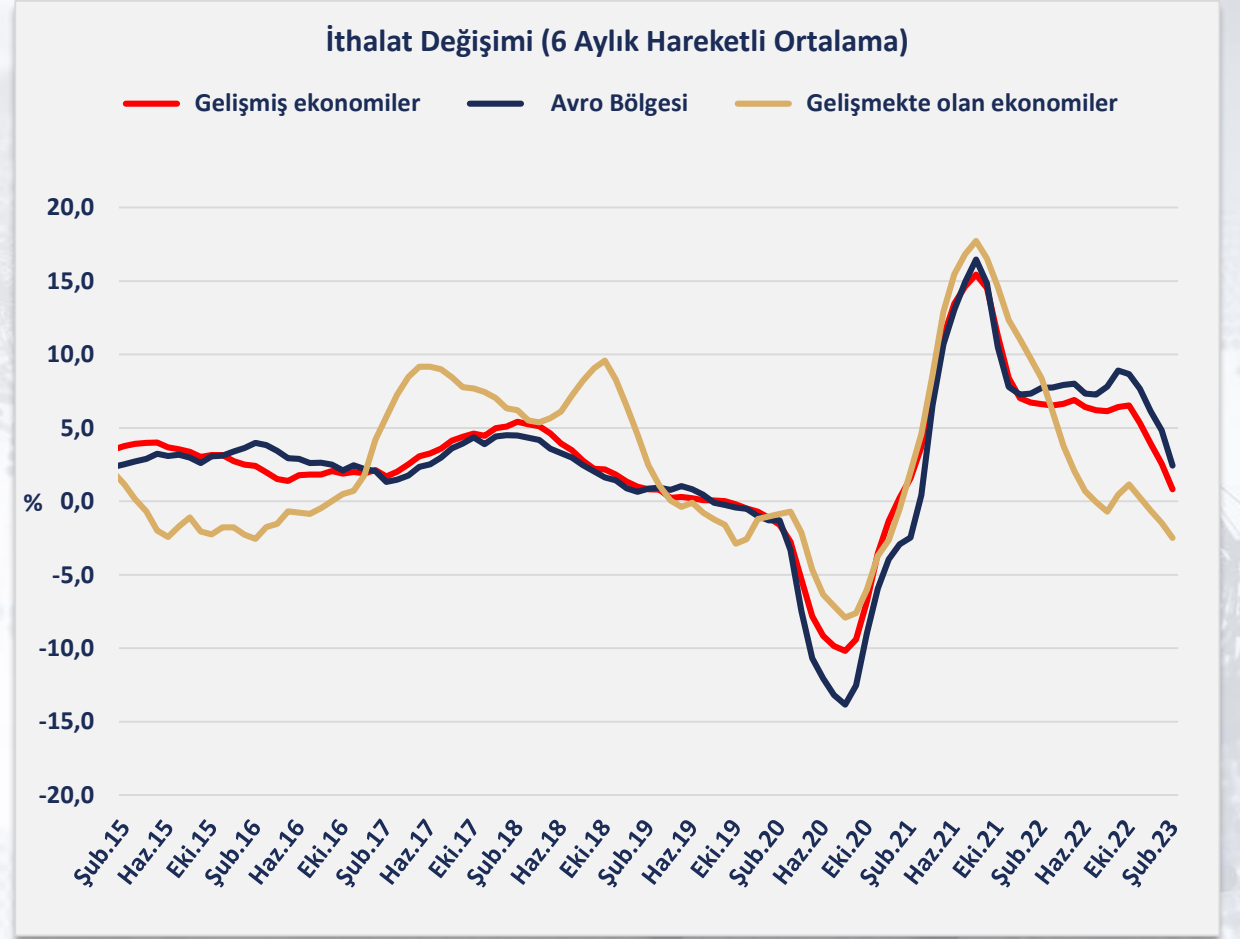
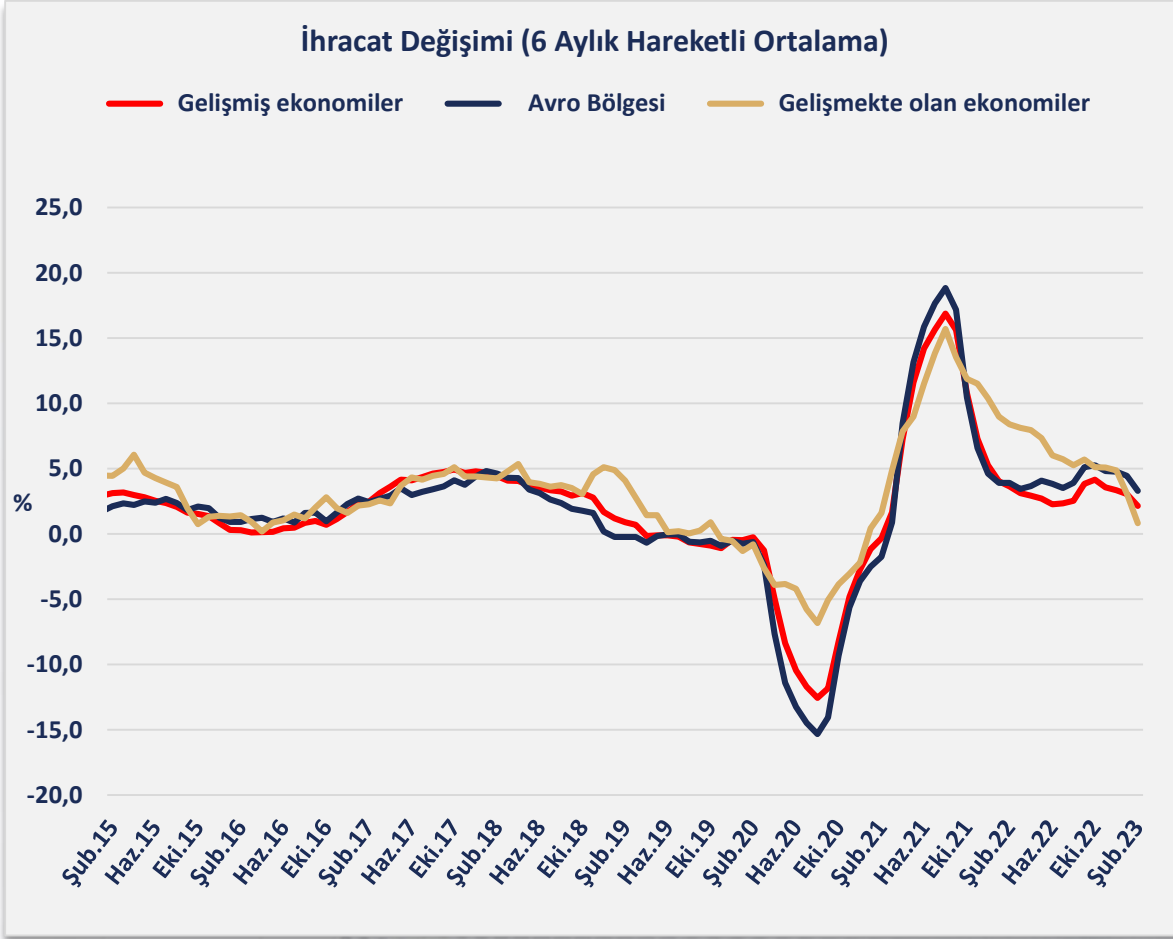
Ödemeler Dengesi

➤ 2023 yılı Şubat ayında cari işlemler açığı, bir önceki yılın aynı ayına göre %27,5 oranında artarak 8,78 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Milyon Dolar	Şubat			Ocak-Şubat		
	2022	2023	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)
I- CARI İŞLEMLER HESABI	-5.306	-8.783	65,5	-12.192	-18.803	54,2
A. DIŞ TİCARET DENGESİ	-6.292	-10.401	65,3	-14.839	-22.860	54,1
B. HİZMETLER DENGESİ	1.758	2.334	32,8	3.869	5.364	38,6
C. BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-729	-815	11,8	-1.022	-1.205	17,9
D. İKİNCİL GELİR DENGESİ	-43	99	-330,2	-200	-102	-49,0
II- SERMAYE HESABI	-1	-25	2400,0	-1	-40	3900,0
III- FİNANS HESAPLARI	-4.075	-7.797	91,3	-8.291	-17.842	115,2
Doğrudan Yatırımlar	-10	-505	4950,0	-463	-645	39,3
Net Varlık Edinimi	449	329	-26,7	783	921	17,6
Net Yükümlülük Oluşumu	459	834	81,7	1.246	1.566	25,7
Sermaye	188	256	36,2	654	496	-24,2
Yatırım	198	316	59,6	671	569	-15,2
Tasfiye	10	60	500,0	17	73	329,4
Diğer Sermaye (Net)	-125	172	-237,6	-148	150	-201,4
Gayrimenkul (Net)	396	406	2,5	740	920	24,3
Portföy Yatırımları	820	-240	-129,3	1.842	-730	-139,6
Diğer Yatırımlar	-2.667	-2.375	-10,9	-6.510	-2.449	-62,4
Rezerv Varlıklar	-2.218	-4.677	110,9	-3.160	-14.018	343,6
IV- NET HATA NOKSAN	1.232	1.011	-17,9	3.902	1.001	-74,3

Küresel Ticaret Endekslerindeki Gelişmeler*

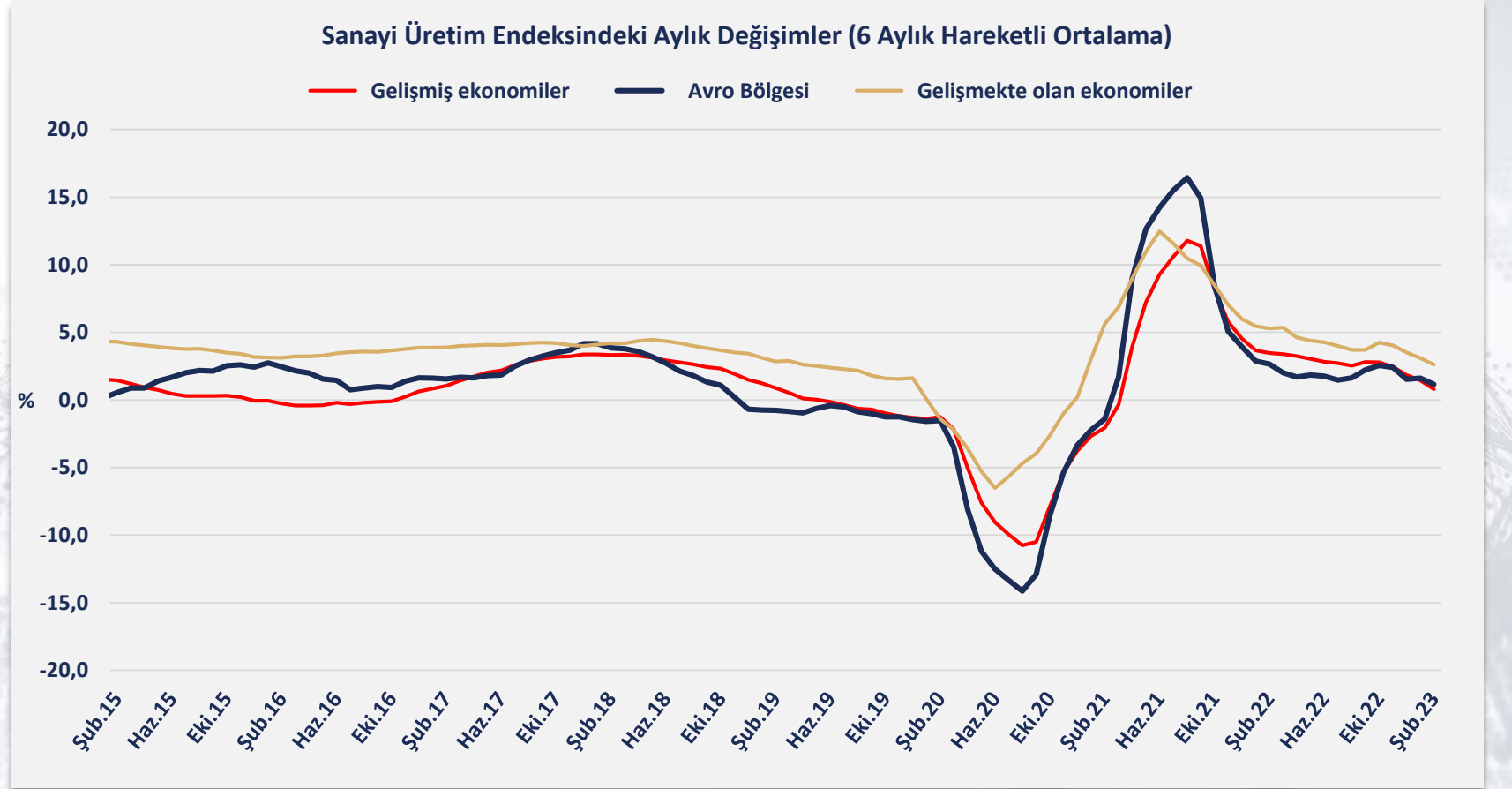
Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analizi Bürosu (CPB)

* Ticaret Endeksi (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

Küresel Sanayi Üretim Endekslerindeki Gelişmeler*

- 2023 yılı Şubat ayı itibarıyla Avro Bölgesi, Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ekonomilerde sanayi üretim hızındaki yavaşlama eğiliminin devam ettiği görülmektedir.

Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analiz Bürosu(CPB)

*Sanayi Üretim Endeksi, Yüzde Değişim (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

T.C. TİCARET
BAKANLIğI

B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

2023-2025 Orta Vadeli Program Hedefleri

	2021	2022 (GT)	2023 (P)	2024 (P)	2025 (P)
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	7.249	13.429	18.654	23.438	27.440
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	9.592	9.485	10.071	10.931	12.091
GSYH Reel Büyümesi (%)	11,4	5,0	5,0	5,5	5,5
İşsizlik Oranı (%)	12	10,8	10,4	9,9	9,6
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	20,8	34,0	45,0	55,0	62,0
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-13,6	-47,3	-22,0	-13,7	-10,0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-1,7	-5,9	-2,5	-1,4	-0,9

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı GT: Gerçekleşme Tahmini, P: Program

- 2023-2025 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda aşılama faaliyetlerinin hız kazanması ve sosyal hayat üzerindeki kısıtlamaların azaltılmasıyla salgın sonrası toparlanma sürecinde büyüme potansiyelinin artırılması, yüksek katma değerli üretimi önceleyen Türkiye ekonomisi için; nitelikli istihdam oluşturan, enflasyon ve cari açık yaratmayan, ağırlıklı olarak yurtiçi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlarla finanse edilen, verimli alanlara yönlendirilmiş yatırımlara ve ihracata dayalı, yeşil dönüşümü dikkate alan dengeli, istikrarlı ve kapsayıcı bir büyüme yapısının tesis edilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir.

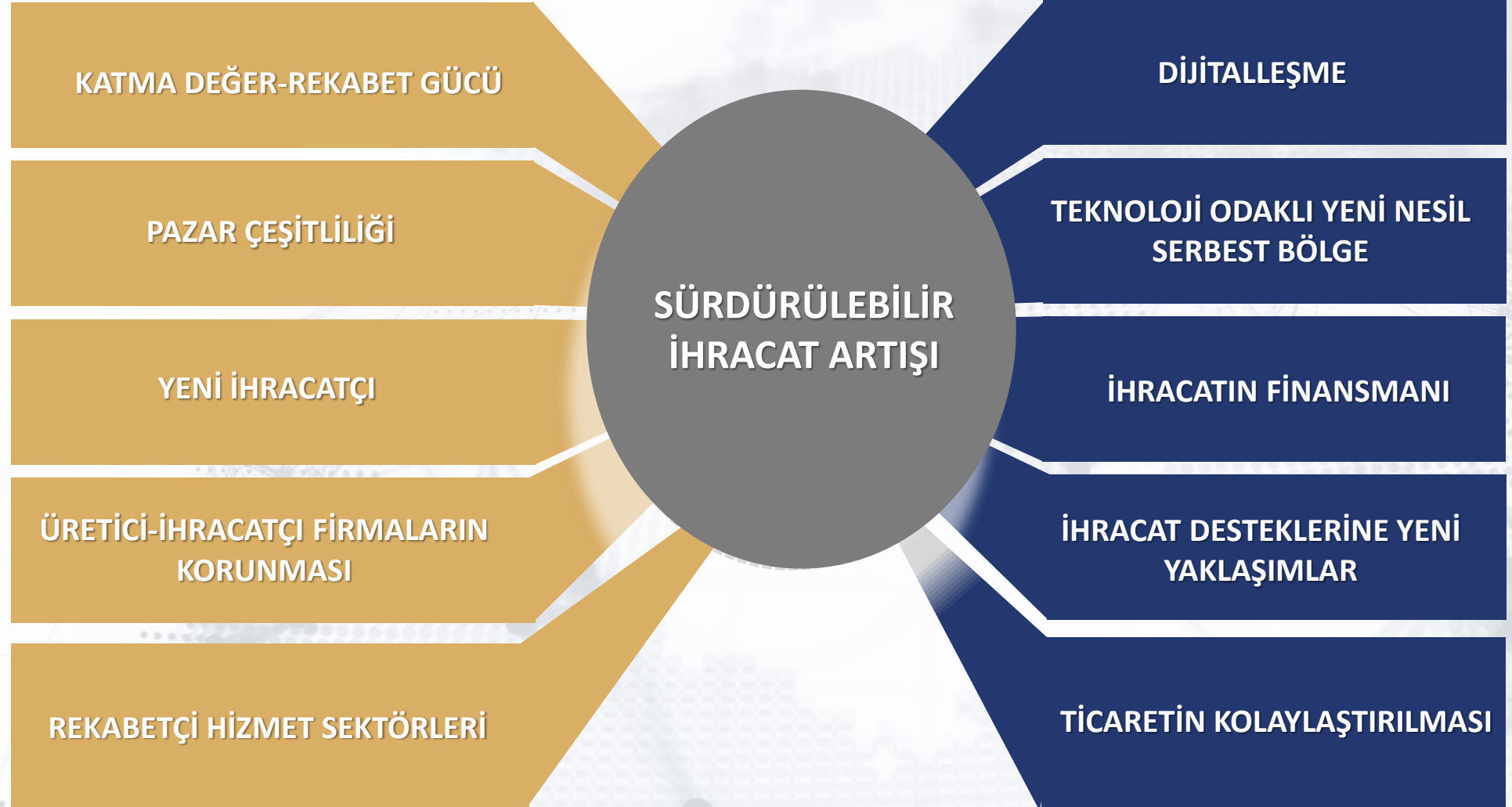
2023-2025 Orta Vadeli Program Mal Ticareti Hedefleri

	2022	2023 (P)	2024 (P)	2025 (P)
İhracat (Milyar \$) (GTS)	254,2	265,0	285,0	305,0
İthalat (Milyar \$) (GTS)	364,4	345,0	363,0	384,0
Dış Ticaret Dengesi (GTS, Milyar Dolar)	-110,2	-80,0	-78,0	-79,0
Dış Ticaret Hacmi (GTS)/GSYH (%)	68,2	70,3	68,1	64,7
İhracat/İthalat (%)	69,8	76,8	78,5	79,4

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı
P: Program

İhracat Ana Planı Hedefleri

İhracat Ana Planı Politika Araçları

Dijitalleşme ve Ticaret Kolaylıkları	Ticaret Diplomasisi ve Yeni İhracatçılar	Teknoloji Odaklı Yeni Nesil Serbest Bölgeler	İhracatın Finansmanı (Eximbank Ürünleri)
<ul style="list-style-type: none">➤ Dijital Gümrükler➤ İhracatçılar İçin Kullanıcı Dostu Dijital Uygulamalar➤ Ticaret Diplomasisi Araçları➤ Ticaret Politikası Önlemleri	<ul style="list-style-type: none">➤ Ticaret Müşavirleri Ağı➤ Türkiye Kadın Girişimci Ağı➤ Melek Yatırımcı Ağı➤ Dış Ticaret Alanında Mesleki Eğitim	<ul style="list-style-type: none">➤ Finansman Desteği➤ Enerji Desteği➤ Kira Desteği➤ İstihdam Desteği	<ul style="list-style-type: none">➤ Uzun Vadeli Finansman➤ Kur riskine karşı yeni ürünler➤ Kadın ve Genç Girişimcilere Özel Kredi Programı➤ Mevsimsel Kredi Destek Programı

Neden Uzak Ülkeler?

- ✓ Türkiye'nin toplam ihracatının yaklaşık **üçte ikisi** Türkiye'ye görece **yakın** ülkelere gerçekleştiriliyor.
- ✓ Türkiye'nin **ortalama ihracat mesafesi** dünya ortalamasının altında kalıyor.

Strateji ile uzak ülkelerin ticari ve ekonomik işbirliği potansiyelinin değerlendirilmesi ve ihracatta sürdürülebilir artışın sağlanması hedeflenmektedir.

Türkiye'nin dünya ticaretindeki payını arttırmak

Ülkemize coğrafi olarak uzak, yüksek gelire sahip büyük pazarlardan ülkemizin potansiyelinin altında pay aldığı anlaşılmaktadır.

İhracat yapılan pazarları çeşitlendirmek

İhracatçılarımızın coğrafi olarak uzak büyük pazarlara yönelmesi ihracat pazarlarımızın çeşitlenmesine önemli bir katkı sağlayacaktır.

İhracatçılara yol gösterilmesi

Ülkemizin toplam ihracatının 3.065 km olan ortalama menziline 4.744 km seviyesinde olan dünya ortalamasına yükseltilmesi ve büyük uzak pazarlardaki payının artırılması için kılavuz niteliğinde bir strateji belgesi oluşturulmuştur.

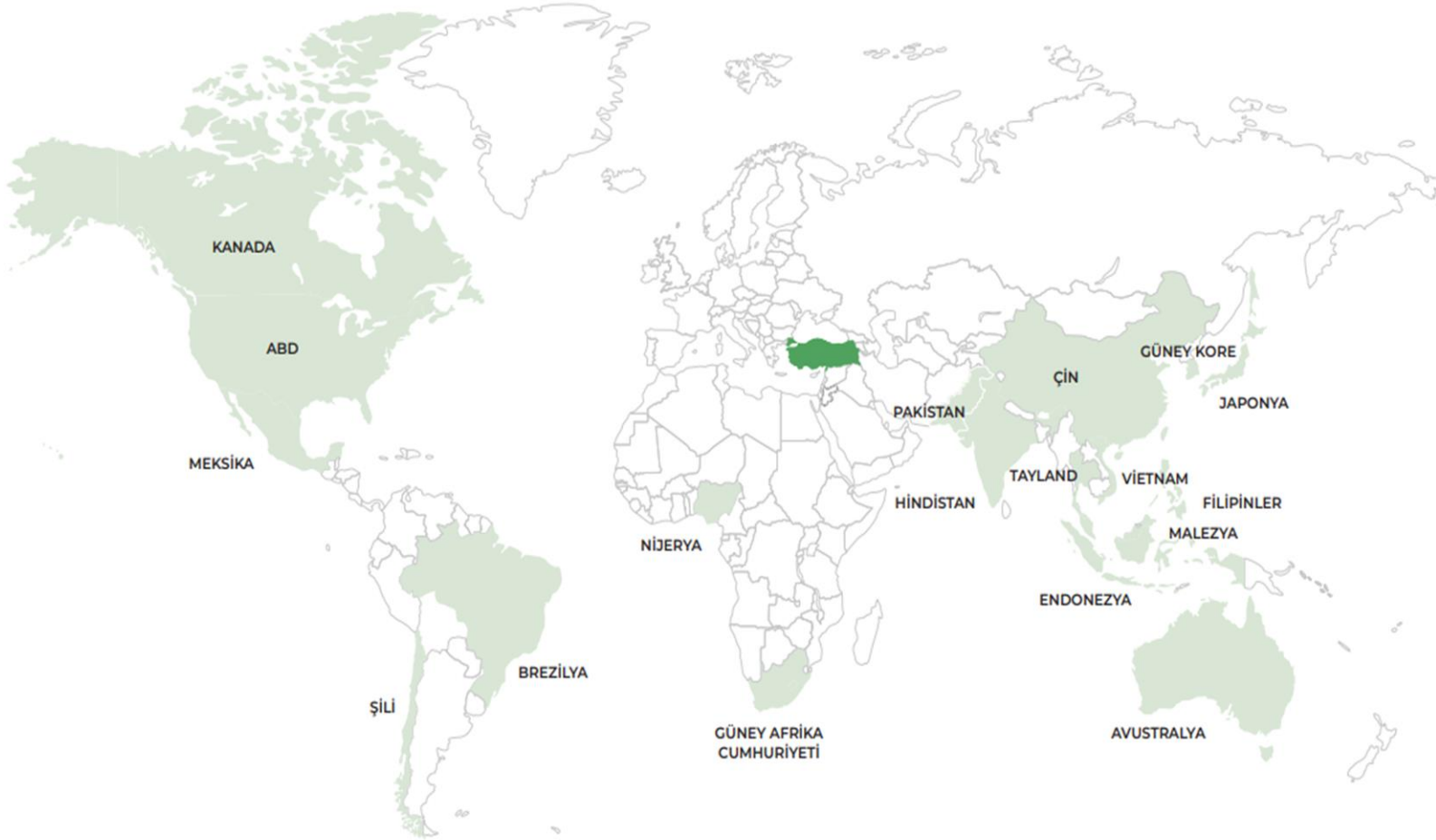

Uzak Ülkeler Stratejisi:

- 11. Kalkınma Planı (2019-2023),
 - İhracat Ana Planı,
 - Orta Vadeli Program,
 - Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı,
 - Bakanlığımızın Stratejik Planı
- rehber edinilmek suretiyle hazırlanmıştır.

Uzak Ülkeler Stratejisi ile,

Dünya nüfusunun %62'sini temsil eden,
Küresel GSYİH'nin %64'ünü oluşturan 18 ülkeye;

2018-2020 ortalaması yaklaşık 20 milyar dolar olan mal ihracatımızın 80 milyar dolar civarına artırılarak dört katına çıkartılması ve bu suretle anılan ülkelerin ithalatındaki payımızın dünya ihracatından aldığımız pay olan %1 seviyesine yükseltilmesini hedefliyoruz.

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri

Uluslararası Kuruluşlar	Yıl	Bazı Ülke-Ülke Gruplarına İlişkin Büyüme Tahminleri (%)							
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Japonya
IMF	2022	3,4	3,5	2,1	2,9	-2,1	6,8	3,0	1,1
	2023	2,8	0,8	1,6	0,9	0,7	5,9	5,2	1,3
	2024	3,0	1,4	1,1	1,5	1,3	6,3	4,5	1,0
OECD	2022	3,3	3,5	2,1	3,0	-2,1	6,7	3,0	1,0
	2023	2,6	0,8	1,5	1,0	-2,5	5,0	5,3	1,4
	2024	2,9	1,5	0,9	1,1	-0,5	7,7	4,9	1,1
Dünya Bankası	2022	2,9	3,3	1,9	3,0	-3,5	6,9	2,7	1,2
	2023	1,7	0,0	0,5	0,8	-3,3	6,6	4,3	1,0
	2024	2,7	1,6	1,6	2,0	1,6	6,1	5,0	0,7

Kaynak: IMF 2023 Nisan ayı Görünüm Raporu, OECD 2023 Mart ayı Görünüm Raporu, Dünya Bankası 2023 Ocak ayı Görünüm Raporu

Dünya Ticaretine İlişkin Tahminler

DTÖ Küresel Mal Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Bölgeler	2022	2023	2024
Dünya Mal Ticaret Hacmi	2,7	1,7	3,2
İhracat Artışı			
Kuzey Amerika	4,2	3,3	3,1
Güney Amerika	1,9	0,3	0,6
Avrupa	2,7	1,8	2,0
Asya	0,6	2,5	4,7
İthalat Artışı			
Kuzey Amerika	6,0	-0,1	1,4
Güney Amerika	4,2	-1,6	2,3
Avrupa	5,2	-0,6	1,8
Asya	-0,4	2,6	5,2

IMF Küresel Mal ve Hizmet Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Reel Değişim (%)	2022	2023	2024
Küresel Ticaret Hacmi	5,4	2,4	3,4
İhracat			
Gelişmiş Ülkeler	6,6	1,8	2,7
Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	3,5	3,3	5,1
İthalat			
Gelişmiş Ülkeler	5,2	3,0	3,1
Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	4,1	1,6	4,3

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

1) MAL TİCARETİ

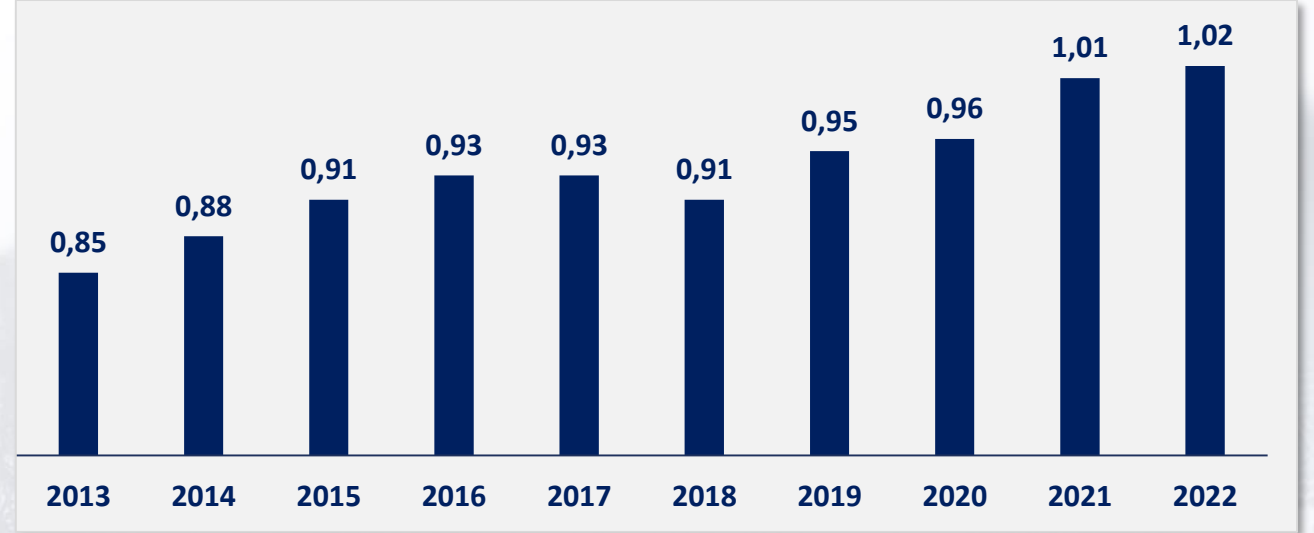

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

MAL TİCARETİ

➤ Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2022 yılında %1,02 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2022 yılında %1,42 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Mal İthalatındaki Payı (%)

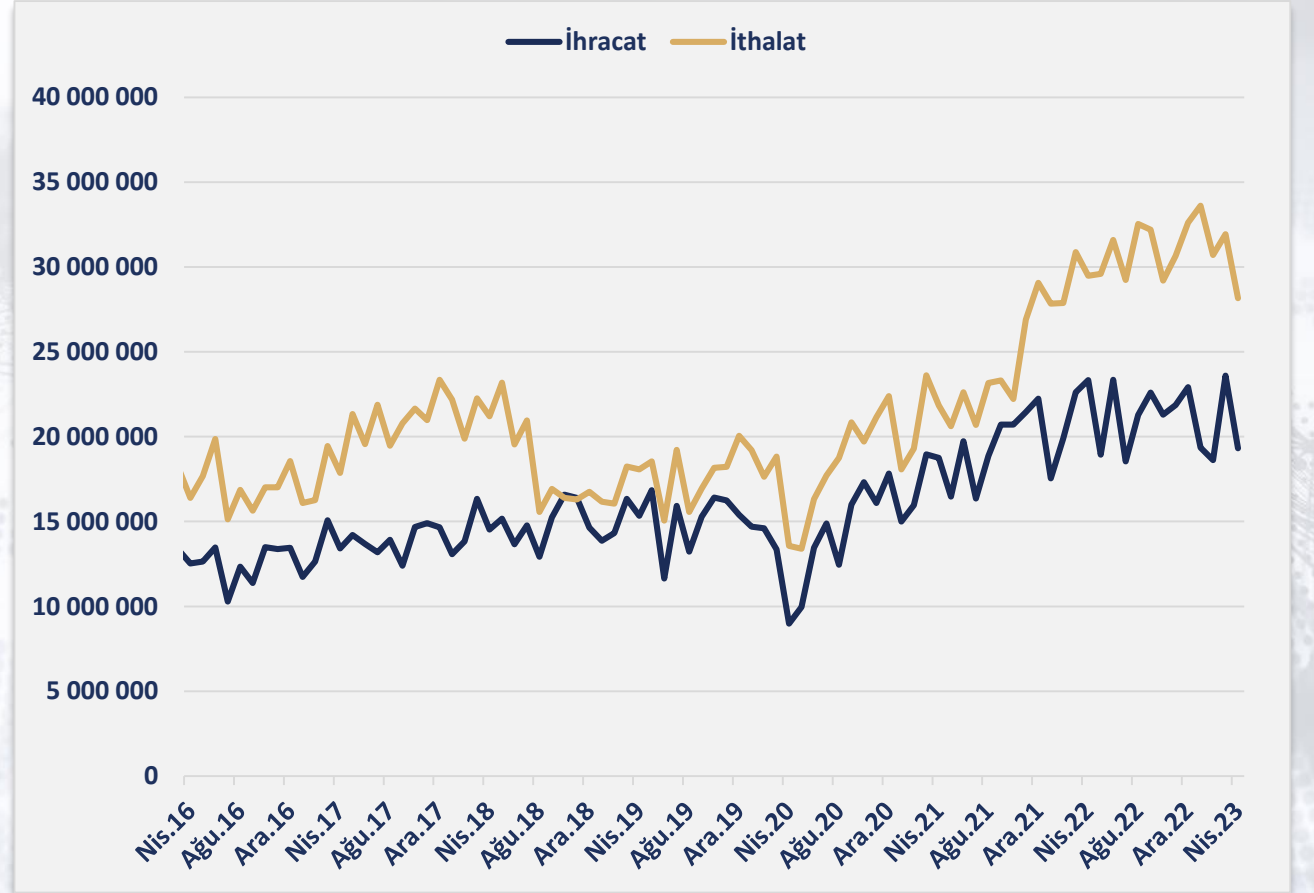
Kaynak: DTÖ

2023 Nisan ayında, 2022 yılının aynı ayına göre genel ticaret sisteminde;

- İhracat %17,2 oranında azalış ile 19,3 milyar dolar olmuştur.
- İthalat ise %4,5 oranında azalış ile 28,2 milyar dolar olmuştur.
- Dış ticaret açığı ise %43,9 oranında artışla 8,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

İhracat ve İthalatın Aylık Gelişimi (Bin \$)

Kaynak: TÜİK, Ticaret Bakanlığı

Dış Ticaretin Gelişimi

(Milyon \$)	2021	2022	Değişim (%) 2021/2022	2022 Nisan	2023 Nisan	Değişim (%) 2022/2023	2022 Ocak-Nisan	2023 Ocak-Nisan	Değişim (%) 2022/2023
İhracat	225.214	254.192	12,9	23.331	19.315	-17,2	83.399	80.874	-3,0
Enerji İhracatı*	8.507	16.411	92,9	1.477	1.118	-24,3	4.367	4.437	1,6
Altın İhracatı	3.483	1.051	-69,8	48	154	223,4	301	842	179,4
İthalat	271.426	363.711	34,0	29.479	28.162	-4,5	116.083	124.412	7,2
Enerji İthalatı*	50.692	96.549	90,5	7.784	4.995	-35,8	32.782	26.376	-19,5
Altın İthalatı	5.499	20.440	271,7	476	1.305	174,0	2.559	11.846	362,9
Dış Ticaret Hacmi	496.640	617.902	24,4	52.810	47.477	-10,1	199.483	205.285	2,9
Dış Ticaret Dengesi	-46.211	-109.519	137	-6.147	-8.846	43,9	-32.684	-43.538	33
Enerji Dışı Denge	-4.026	-29.381	629,9	159,9	-4.970,1	-3.207,8	-4.270	-21.600	405,9
İhracat/İthalat (%)**	83,0	69,9	-13,1	79,1	68,6	-13,3	71,8	65,0	-6,8
Enerji Hariç İhracat/İthalat (%)**	98,2	89,0	-9,2	100,7	78,5	-22,0	94,9	78,0	-16,9
Altın Ve Enerji Hariç İhracat/İthalat (%)**	99,1	96,0	-3,1	102,8	82,5	-19,7	97,5	87,7	-9,8

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Enerji, 27. fasıla karşılık gelmektedir.

**Karşılama oranı değişimleri yüzde puan farkını ifade etmektedir.

Dış Ticaret Endeksleri (2010=100)

	2020		2021		2022		2023 Şubat		2023 Ocak- Şubat	
	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)	Endeks	Değişim (%)
İhracat Birim Değer Endeksi	94,8	-0,8	103,8	9,4	113,6	9,5	116,2	4,6	115,7	4,8
İhracat Miktar Endeksi	118,4	-5,5	143,8	21,4	148,2	3,1	124,4	-10,5	130,6	-3,2
İthalat Birim Değer Endeksi	96,3	-4,9	120,8	25,4	150,1	24,2	136,8	-8,2	140,2	-4,1
İthalat Miktar Endeksi	106,7	9,6	105,2	-1,4	113,5	7,9	126,1	20,0	128,8	20,3
Dış Ticaret Hadleri	98,5	4,2	85,9	-12,7	75,7	-11,9	83,0	9,9	82,5	9,4

Kaynak: TÜİK

- 2022 yılında ihracat birim değer endeksi bir önceki yıla göre %9,5 oranında artarken, ithalat birim değer endeksi ise %24,2 oranında artmıştır.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması

İHRACAT

Milyon Dolar	Yıllık			Nisan			Ocak-Nisan		
	2021	2022	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)
Yatırım malları	24.841	28.045	12,9	2.641	2.417	-8,5	8.998	9.789	8,8
Ara mallar	115.184	133.435	15,8	12.404	9.685	-21,9	43.937	40.768	-7,2
Tüketim malları	83.844	89.815	7,1	7.995	6.896	-13,7	29.573	29.210	-1,2
Diğerleri	1.346	2.896	115,2	291	317	9,0	892	1.107	24,1
TOPLAM	225.215	254.192	12,9	23.332	19.315	-17,2	83.399	80.874	-3,0

İTHALAT

Milyon Dolar	Yıllık			Nisan			Ocak-Nisan		
	2021	2022	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)
Yatırım malları	35.948	40.535	12,8	3.197	3.894	21,8	11.932	15.894	33,2
Ara mallar	210.143	292.378	39,1	24.060	20.622	-14,3	95.765	94.566	-1,3
Tüketim malları	24.947	30.482	22,2	2.168	3.624	67,1	8.292	13.811	66,6
Diğerleri	388	316	-18,5	54	22	-58,4	95	141	48,5
TOPLAM	271.426	363.711	34,0	29.479	28.162	-4,5	116.083	124.412	7,2

Başlıca İhraç Ürünleri

FASIL	İHRACAT (Milyon Dolar)	Yıllık			Nisan*			Ocak-Nisan		
		FASIL ADI	2021	2022	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)	2022	2023
87	Motorlu kara taşıtları	25.023	26.801	7,1	2.304	2.387	3,6	8.628	9.848	14,1
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	20.775	22.672	9,1	1.992	1.989	-0,1	7.323	8.207	12,1
85	Elektrikli makina ve cihazlar	12.011	13.704	14,1	1.253	1.145	-8,6	4.329	4.885	12,8
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	8.507	16.411	92,9	1.477	1.118	-24,3	4.367	4.437	1,6
39	Plastikler ve mamulleri	10.015	11.572	15,5	1.117	850	-24,0	3.919	3.504	-10,6
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	10.965	10.208	-6,9	869	798	-8,2	3.171	3.471	9,5
73	Demir veya çelikten eşya	8.801	10.533	19,7	935	779	-16,6	3.455	3.280	-5,1
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	10.781	11.007	2,1	1.013	778	-23,2	3.739	3.403	-9,0
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	7.513	8.459	12,6	861	654	-24,1	3.040	2.945	-3,1
72	Demir ve çelik	17.063	14.672	-14,0	1.495	606	-59,5	5.618	2.695	-52,0
Liste Toplamı		131.452	146.038	11,1	13.314	11.103	-16,6	47.589	46.676	-1,9
Genel Toplam		225.215	254.192	12,9	23.332	19.315	-17,2	83.399	80.874	-3,0

*Sıralama 2023 Nisan ayı değerlerine göre.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Başlıca İthal Ürünleri

FASIL	İTHALAT (Milyon Dolar)	Yıllık			Nisan*			Ocak-Nisan		
		2021	2022	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)	2022	2023	Değişim (%)
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	50.692	96.549	90,5	7.784	4.995	-35,8	32.782	26.376	-19,5
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	30.967	34.574	11,7	2.856	3.217	12,6	10.568	12.914	22,2
87	Motorlu kara taşıtları	15.596	17.678	13,4	1.257	2.461	95,7	4.790	8.464	76,7
72	Demir ve çelik	27.618	28.367	2,7	2.889	2.429	-15,9	10.829	8.403	-22,4
85	Elektrikli makina ve cihazlar	19.964	21.535	7,9	1.688	2.352	39,3	6.502	9.096	39,9
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	7.074	23.458	231,6	735	1.541	109,7	3.376	12.995	285,0
39	Plastikler ve mamulleri	17.591	18.976	7,9	1.758	1.412	-19,7	7.098	5.610	-21,0
29	Organik kimyasal ürünler	9.341	11.120	19,0	929	814	-12,4	4.026	3.231	-19,7
10	Hububat	4.249	5.369	26,4	556	682	22,8	1.700	2.258	32,9
74	Bakır ve bakırdan eşya	5.266	5.510	4,6	557	548	-1,6	1.790	2.428	35,7
Liste Toplamı		188.357	263.135	39,7	21.009	20.450	-2,7	83.460	91.775	10,0
Genel Toplam		271.426	363.711	34,0	29.479	28.162	-4,5	116.083	124.412	7,2

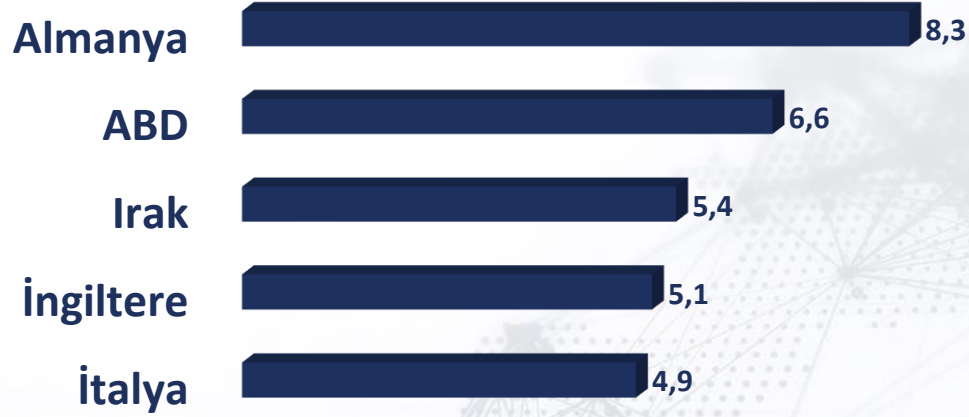
*Sıralama 2023 Nisan ayı değerlerine göre.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İhracat ve İthalatta İlk Beş Ülke

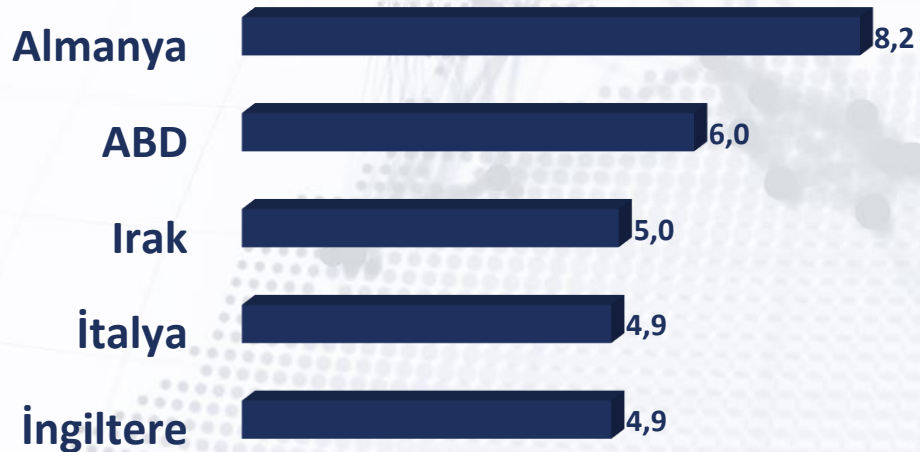
2022 yılı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2022 yılı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2023 yılı Nisan Ayı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2023 yılı Nisan Ayı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

İhracatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar			Yıllık				Nisan				Ocak-Nisan			
			2021	2022	Pay (%)	Değişim (%)	2022	2023	Pay (%)	Değişim (%)	2022	2023	Pay (%)	Değişim (%)
Sıra	Ana Ülke Grupları	Ülke Grupları												
1	Avrupa	Avrupa Birliği 27	93.053	103.077	40,6	10,8	9.932	8.131	42,1	-18,1	35.618	34.036	42,1	-4,4
		Diğer Avrupa (AB Hariç)	31.465	36.635	14,4	16,4	2.817	3.135	16,2	11,3	10.001	13.018	16,1	30,2
2	Afrika	Diğer Afrika	7.876	9.496	3,7	20,6	970	594	3,1	-38,8	3.141	2.388	3	-24,0
		Kuzey Afrika	13.336	14.110	5,6	5,8	1.374	1.013	5,2	-26,2	5.393	4.045	5	-25,0
3	Amerika	Güney Amerika	3.593	3.356	1,3	-6,6	292	189	1	-35,1	1.042	779	1	-25,3
		Kuzey Amerika	16.408	18.773	7,4	14,4	2.012	1.273	6,6	-36,7	6.531	5.248	6,5	-19,7
		Orta Amerika ve Karayipler	2.443	2.768	1,1	13,3	247	261	1,4	5,8	854	845	1	-1,1
4	Asya	Diğer Asya	17.234	18.324	7,2	6,3	1.618	1.427	7,4	-11,8	5.752	5.919	7,3	2,9
		Yakın ve Orta Doğu	38.355	44.983	17,7	17,3	3.797	3.207	16,6	-15,5	14.206	13.679	16,9	-3,7
5	Avustralya & Yeni Zelanda	Avustralya ve Yeni Zelanda	1.128	1.089	0,4	-3,4	94	64	0,3	-32,6	365	303	0,4	-17,0
6	Diğerleri	Diğer Ülke ve Bölgeler	325	1.581	0,6	385,7	179	22	0,1	-87,7	495	616	0,8	24,3
Toplam			225.215	254.192	100	12,9	23.332	19.315	100	-17,2	83.399	80.874	100	-3,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İthalatın Bölgesel Dağılımı

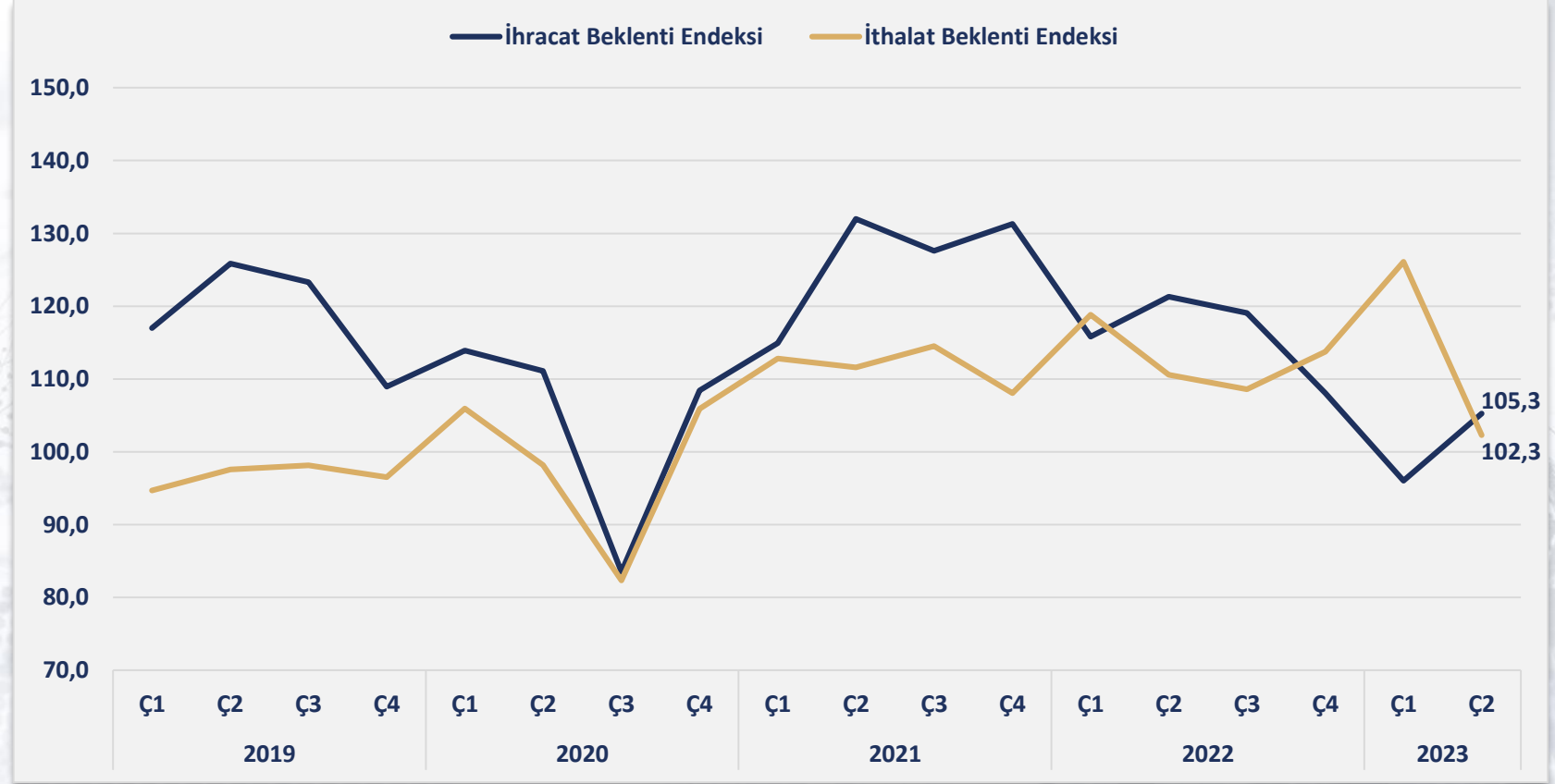
Milyon Dolar			Yıllık				Nisan				Ocak-Nisan			
			2021	2022	Pay (%)	Değişim (%)	2022	2023	Pay (%)	Değişim (%)	2022	2023	Pay (%)	Değişim (%)
Sıra	Ana Ülke Grupları	Ülke Grupları												
1	Avrupa	Avrupa Birliği 27	85.383	93.287	25,6	9,3	7.780	8.388	29,8	7,8	29.898	34.149	27,4	14,2
		Diğer Avrupa (AB Hariç)	44.758	87.506	24,1	95,5	6.587	5.624	20	-14,6	23.555	31.707	25,5	34,6
2	Afrika	Diğer Afrika	2.815	3.411	0,9	21,2	206	230	0,8	11,6	1.238	864	0,7	-30,2
		Kuzey Afrika	5.418	6.099	1,7	12,6	475	555	2	16,8	1.880	2.422	1,9	28,8
3	Amerika	Güney Amerika	7.772	9.919	2,7	27,6	1.274	587	2,1	-53,9	3.572	2.000	1,6	-44,0
		Kuzey Amerika	14.227	16.545	4,5	16,3	1.171	1.271	4,5	8,6	5.162	5.357	4,3	3,8
		Orta Amerika ve Karayipler	1.099	1.421	0,4	29,3	144	117	0,4	-18,7	396	445	0,4	12,5
4	Asya	Diğer Asya	68.242	87.936	24,2	28,9	7.485	7.437	26,4	-0,6	28.070	29.188	23,5	4,0
		Yakın ve Orta Doğu	16.126	21.346	5,9	32,4	1.765	2.499	8,9	41,6	7.043	7.340	6	4,2
5	Avustralya & Yeni Zelanda	Avustralya ve Yeni Zelanda	1.158	1.690	0,5	46,0	58	117	0,4	101,0	573	469	0,4	-18,2
6	Diğerleri	Diğer Ülke ve Bölgeler	24.429	34.552	9,5	41,4	2.534	1.337	4,7	-47,2	14.698	10.470	8,4	-28,8
Toplam			271.426	363.711	100,0	34,0	29.479	28.162	100	-4,5	116.083	124.412	100	7,2

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Dış Ticaret Beklenti Anketi (DTBA)

- 2023 yılının 2.çeyreğinde ihracat beklenti endeksi 105,3 ve ithalat beklenti endeksi 102,3 olmuştur.

Kaynak: [Ticaret Bakanlığı](#)

Endekslerin 100'den büyük olması beklentilerin artış yönünde (iyimser) olduğunu, 100'den küçük olması beklentilerin azalış yönünde (kötümser) olduğunu, 100 olması ise değişim beklenmediğini (nötr) göstermektedir.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

2) ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

HİZMET İHRACATI DESTEK PROGRAM PAKETİ

Hizmet İhracatı Destek Program Paketi ile tüm hizmet sunum yöntemlerini içeren bir tanımlamanın yanı sıra ülkemiz hizmet ihracatını yeni bir yaklaşımla daha da ileri aşamalara taşıyacak bir sistemin oluşturulması amaçlanmıştır. Bu şekilde, bir yandan hizmet ihracatımızın artırılması sağlanırken, diğer yandan da istatistiki anlamda daha etkin bir mekanizma ile ölçüm ve performans değerlendirmesinin de yapılacağı bir yapı vücuda getirilmiştir.

5447 sayılı Türkiye Bilişim Sektörünün Uluslararasılaşması ve E-Turquality (Bilişimin Yıldızları Programı) Hakkında Karar

5448 sayılı Hizmet İhracatının Tanımlanması, Sınıflandırılması ve Desteklenmesi Hakkında Karar

5449 sayılı Yurt Dışı Lojistik Dağıtım Ağlarının Desteklenmesi Hakkında Karar

2564 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar

SAĞLIK TURİZMİ

EĞİTİM

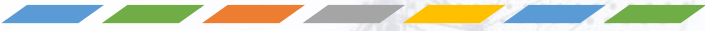
FUARCILIK HİZMETLERİ

GAYRİMENKUL HİZMETLERİ

YARATICI ENDÜSTRİLER

SPOR TURİZMİ

YÖNETİM DANIŞMANLIĞI HİZMETLERİ

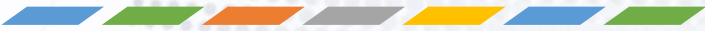
LOJİSTİK ve TAŞIMACILIK

YEŞİL HİZMETLER

DİĞER HİZMETLER

YENİ BİR İSİM VE KURGU

«HİZMET İHRACATI» TANIMI

ULUSLARARASI SEKTÖREL SINIFLANDIRMA

İLK KEZ PERFORMANS ÖLÇÜMÜ ve İSTATİSTİK
TEMİNİ

- 10 ANA SEKTÖR
- 36 DESTEK UNSURU
- SEKTÖRLER ÖZELİNDE 15 YENİ DESTEK UNSURU

MEVCUT DESTEK UNSURLARI

Tescil Ve Koruma
Desteği

Pazara Giriş
Belgeleri Desteği

Acente Komisyon
Desteği

Reklam, Tanıtım
Ve Pazarlama
Desteği

Birim Desteği

Bireysel Katılım
Desteği

Milli Katılım
Desteği

Milli Katılım
Tanıtım Desteği

Rapor Desteği

Alım Heyeti

Ticaret Heyeti

HİSER İhtiyaç
Analizi Desteği

HİSER İstihdam
Desteği

Sanal Fuar
Organizasyon
Desteği

Yarışma Ve
Etkinlik Desteği

Film Platosu Ve
Stüdyosu Kullanım
Giderleri Desteği

Yurt İçi Tanıtım
Desteği

Yurt İçi Eğitim
Desteği

Hasta Yol Desteği

YENİ DESTEK UNSURLARI

Tanıtım Heyeti
Desteği

Uluslararası Öğrenci
Ofisleri Kapasite
Geliştirme Desteği

Akademisyen
İstihdam Desteği

Uluslararası
Sıralama Desteği

Uluslararası
Sıralama Desteği

Uluslararası
Kuruluşlara Üyelik
Desteği

Prestijli Katılım
Desteği

Ürün Yerleştirme
Desteği

HİSER Tanıtım
Desteği

HİSER Sektörel
Ticaret Heyeti
Programı Desteği

HİSER Sektörel Alım
Heyeti Programı
Desteği

Fuar Alanı Yapım
Desteği

Sektörel Nitelikli
Uluslararası Yurt İçi
Fuar Organizasyon
Desteği

Yurt Dışı Fuar
Organizasyon
Desteği

Korsanla Mücadele
Giderleri Desteği

Dublaj Veya Altyazı
Giderleri Desteği

Komplikasyon Ve
Seyahat Sağlık
Sigortası Desteği

Sağlık Turizmi
İstihdam Desteği

Yabancı Dil Ve Sağlık
Turizmi Eğitimi
Desteği

Sağlık Ve Spor
Turizmi Sektörlerinin
Geliştirilmesi Ve
Tanıtılması Desteği

Veri Tabanı Üyelik
Desteği

Yeşil Hizmetler
İstihdam Desteği

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

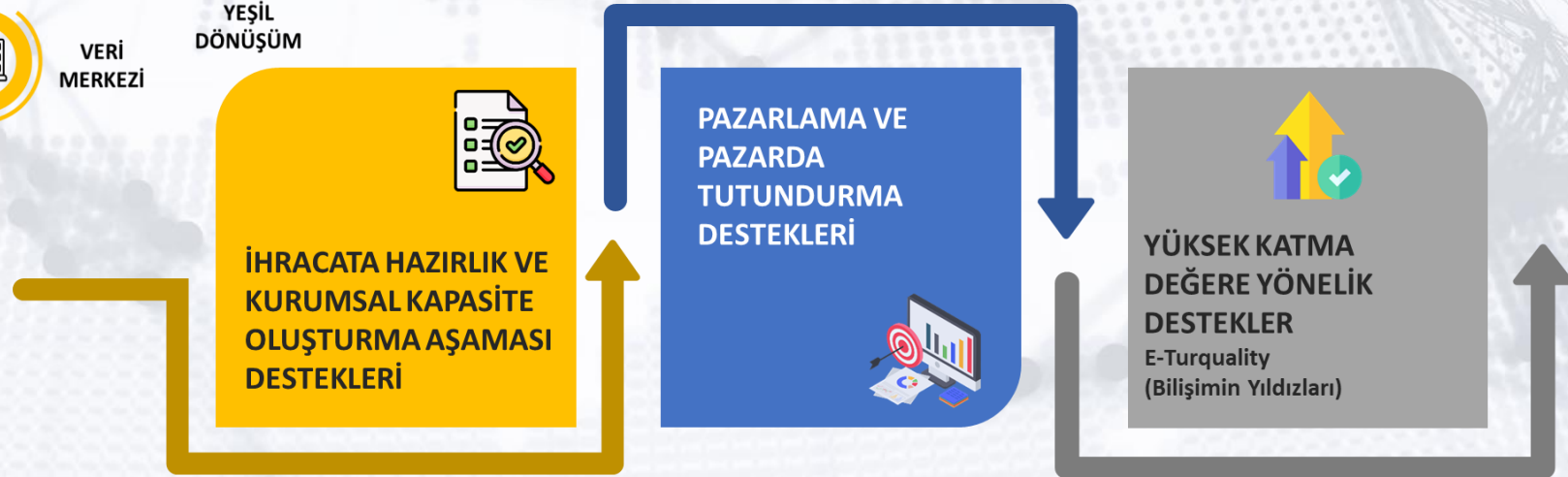
5447 SAYILI TÜRKİYE BİLİŞİM SEKTÖRÜNÜN ULUSLARARASILAŞMASI VE E-TURQUALITY (BİLİŞİMİN YILDIZLARI) PROGRAMI

Bilişim sektörü destek kapsamı genişletilmiştir

KAPSAM – BİLİŞİM ŞİRKETLERİ

Çerçeve mantığı ile bilişim sektörüne yönelik tüm destekler tek bir program altında üç aşamalı bir sistematikte bir araya toplanmıştır.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

5447 SAYILI TÜRKİYE BİLİŞİM SEKTÖRÜNÜN ULUSLARARASILAŞMASI VE E-TURQUALITY (BİLİŞİMİN YILDIZLARI) PROGRAMI

Bilişim sektörüne özgü yeni destekler eklenmiştir

TeknoHızlandırıcı İşbirliği
Kuruluşu Proje Desteği

Uluslararası Katma Değerli
Bilişim Yüklenici Proje
Desteği

Uluslararası Teknoloji
Pazarlama Ofisleri Desteği

Hizmet Pazarlama
Platformlarına Üyelik
Desteği

Veri Merkezi Desteği

Yazılımcılar için
Simülatör/ Test Ekipmanı
Kiralama Desteği

Yurtdışı Arama Desteği

Yurtdışı İhale Desteği

Yurtiçi Fuar Desteği

Yıldız Ofisleri Desteği

Ürün Yerleştirme Desteği

Yurt Dışında Yerleşik
Şirkete Ait
Oyun/Yazılım/Aracılık
Platformu Alımına Yönelik
Danışmanlık Desteği

Patent / Fikri Mülkiyet
Hakkı Alım Desteği

Yazılım/Oyun/Mobil
Uygulama Test Desteği

5449 SAYILI YURT DIŞI LOJİSTİK DAĞITIM AĞLARININ DESTEKLENMESİ HAKKINDA KARAR

YLDA: İşbirliği kuruluşları tarafından yurt dışında kurulan, satın alınan, kiralanan veya hizmet alınan ve ürünlerin dağıtımını ile ilgili depolama, yükleme, boşaltma, sevkiyat, elleçleme, tehlikeli madde hizmetleri, kargo birleőtirme-bölme, soğuk depolama, dağıtım vb. faaliyetlerin kümelendirilerek gerçekleştirilebilmesi için uluslararası taşımacılık ve lojistik amaçlı düzenlenmiőt, farklı taşıma modlarına (karayolu, denizyolu, havayolu ve demiryolu) etkin bağlantıları olan ve en az iki veya daha fazla modlu taşımacılık imkanlarına sahip tesisleri, bu tesisler ile entegre çalıőacak dağıtım ağını ve bu ağın işletilmesine yönelik yük konsolidasyonunu sağlayarak uçtan uca tüm lojistik sürecini yönetecek bilişim ve sair sistemlerini ifade eder.

Destek Unsuru	Destek Oranı	Destek Üst Limiti (TL)	Süre /Limit	Ön Onay
İlk Kurulum Desteği (Cep depoların ve bu ağın işletilmesine yönelik Kurulum ,destek, bakım, bilişim sistemleri, teknik donanım ve dekorasyon giderleri, yatırım, ruhsat ve izin giderleri, bunlarla ilgili hukuki danışmanlık giderleri ile YSV kiralınması ve işletilmesi giderleri)	%70	60 Milyon	5 yıl	-
YLDA'ların işletilmesine İlişkin Kira/Ruhsat/Komisyon/Hukuki Danışmanlık Giderleri Desteği	İlk iki yıl %70, diğer yıllar %50	24 Milyon	5 yıl	-
Reklam, Tanıtım ve Pazarlama Desteği(Yurtdışı)	%50	3 milyon	5 yıl	2 ay
Reklam, Tanıtım ve Pazarlama Desteği	%50	1 milyon 200 bin	5 yıl	2 ay
İstihdam Desteği	İlk iki yıl %70, diğer yıllar %50 oranında (Maks. 10 kiőt)	4 milyon 800 bin (Maks. Yıllık kiőt başı 600 bin)	-	-
Navlun Borsası Desteği	%60	3 milyon 600 bin	-	-

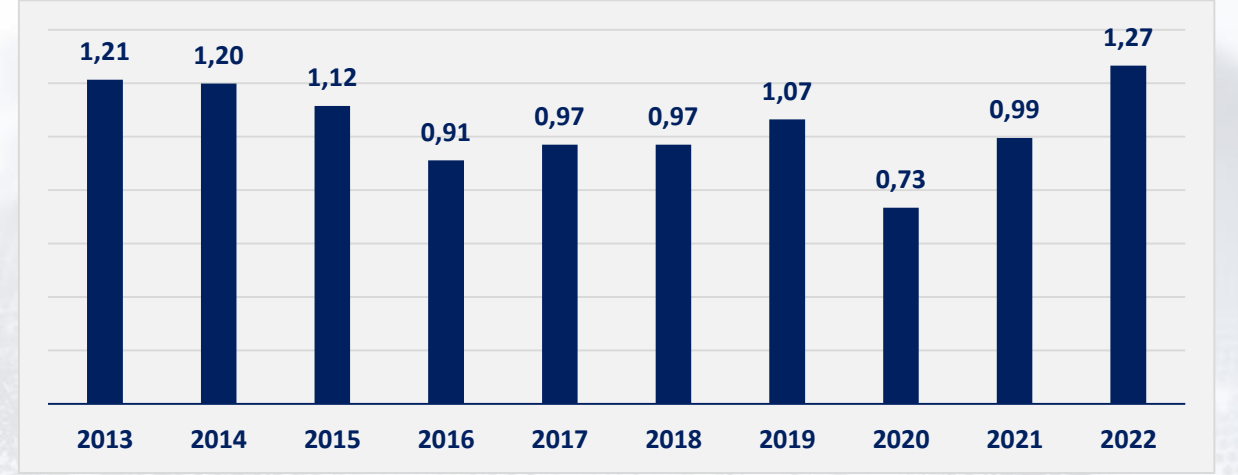
T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

HİZMETLER TİCARETİ

➤ Türkiye'nin 2022 yılı küresel hizmet ihracatındaki payı %1,27 düzeyindedir.

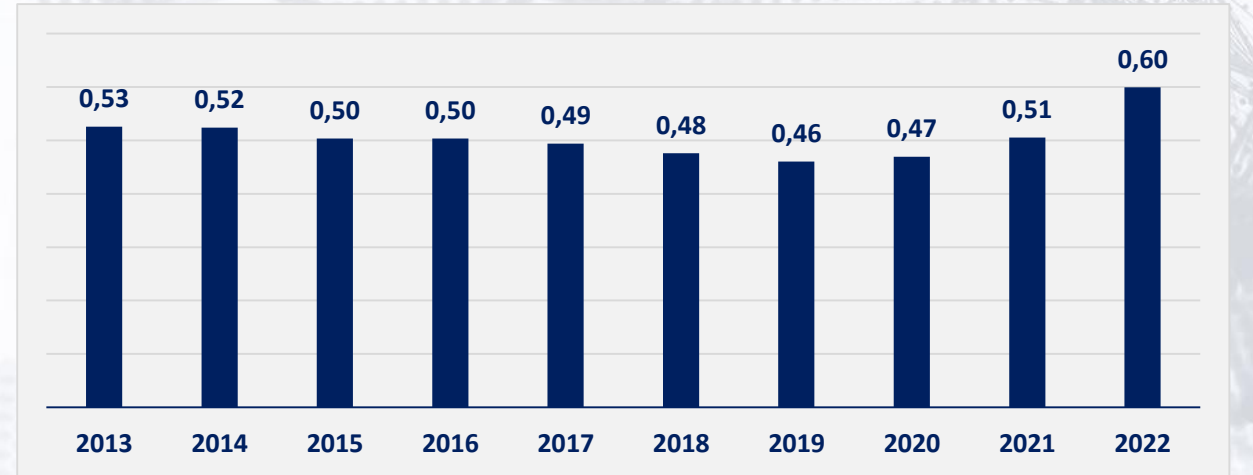
➤ Türkiye'nin 2022 yılı küresel hizmet ithalatındaki payı %0,60 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

Türkiye'nin Küresel Hizmet İthalatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ULUSLARARASI HİZMET TİCARETİ

Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri

Gelir	Şubat			Ocak-Şubat		
	Milyon Dolar	2022	2023	Değişim(%)	2022	2023
Hizmetler Geliri	4.470	5.739	28,4	9.640	12.508	29,8
Taşımacılık Geliri	2.016	2.750	36,4	4.331	5.542	28,0
Seyahat Geliri	1.677	2.097	25,0	3.691	4.968	34,6
İnşaat Geliri	19	11	-42,1	54	26	-51,9
Sigorta ve Emeklilik	127	151	18,9	262	307	17,2
Finansal Hizmetler Geliri	38	57	50,0	113	147	30,1
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Geliri	14	26	85,7	34	62	82,4
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Geliri	187	179	-4,3	377	478	26,8
Diğer İş Hizmetleri Geliri	204	234	14,7	399	513	28,6
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Geliri	23	16	-30,4	70	37	-47,1
Resmi Hizmetler Geliri	22	35	59,1	44	72	63,6
Gider	Şubat			Ocak-Şubat		
Milyon Dolar	2022	2023	Değişim(%)	2022	2023	Değişim(%)
Hizmetler Gideri	2.712	3.405	25,6	5.771	7.144	23,8
Taşımacılık Gideri	1.305	1.309	0,3	2.743	2.825	3,0
Seyahat Gideri	200	445	122,5	393	862	119,3
İnşaat Gideri	14	0	-100,0	17	3	-82,4
Sigorta ve Emeklilik Gideri	212	308	45,3	440	622	41,4
Finansal Hizmetler Gideri	148	242	63,5	275	470	70,9
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Gideri	143	174	21,7	373	430	15,3
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Gideri	182	261	43,4	379	553	45,9
Diğer İş Hizmetleri Gideri	382	443	16,0	854	993	16,3
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Gideri	26	30	15,4	57	64	12,3
Resmi Hizmetler Gideri	61	96	57,4	131	185	41,2

Kaynak: TCMB

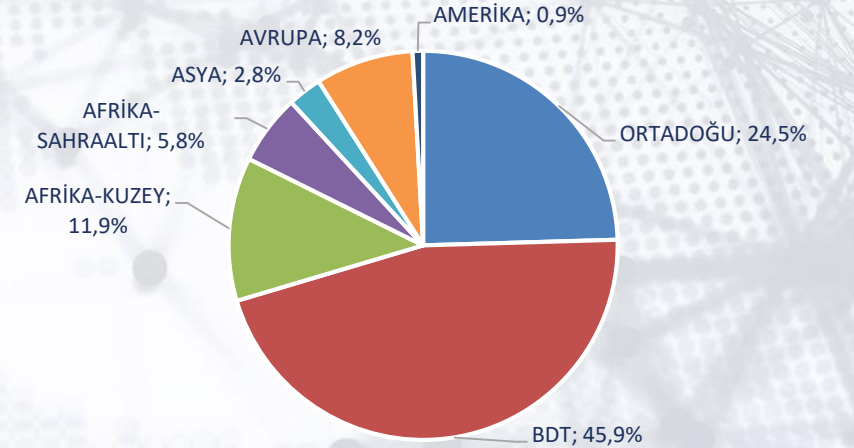
Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

Yıl	Proje Sayısı	Ülke Sayısı	Proje Bedeli (Milyar \$)	Kümülatif Proje Bedeli (Milyar \$)	Ort. Proje Bedeli (Milyar \$)
1971-2002	2.426	48	49,75	49,75	0,00
2003	339	35	6,40	56,15	0,02
2004	477	36	8,63	64,78	0,02
2005	452	33	12,92	77,70	0,03
2006	577	35	22,41	100,11	0,04
2007	614	45	25,66	125,76	0,04
2008	667	39	24,69	150,45	0,04
2009	505	45	20,12	170,57	0,04
2010	633	50	23,42	193,99	0,04
2011	561	51	24,48	218,46	0,04
2012	549	49	31,65	250,11	0,06
2013	438	50	31,23	281,34	0,07
2014	360	54	26,70	308,04	0,07
2015	285	57	23,98	332,02	0,08
2016	223	56	15,06	347,08	0,07
2017	312	52	17,80	364,88	0,06
2018	386	53	22,76	387,63	0,06
2019	537	45	19,25	406,88	0,04
2020	371	42	16,21	423,09	0,04
2021	443	71	30,78	453,88	0,07
2022	481	50	18,78	472,66	0,04
2023	26	15	1,85	474,51	0,07

- Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde 2020 yılında 40 Türk firması vardır.
- Türkiye, bu bakımdan Çin ve ABD'den sonra 3. sırada yer almaktadır.

Sektörün ekonomiye katkıları: Döviz girdisi, ihracata katkı, istihdama katkı, teknoloji transferi, makina parkına etki, dışa açılma sürecine etki.

Müteahhitlik Hizmetlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı (2023 Nisan ayı itibarıyla)

■ ORTADOĞU ■ BDT ■ AFRIKA-KUZEY ■ AFRIKA-SAHRAALTI ■ ASYA ■ AVRUPA ■ AMERİKA

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

D- YATIRIM ORTAMI

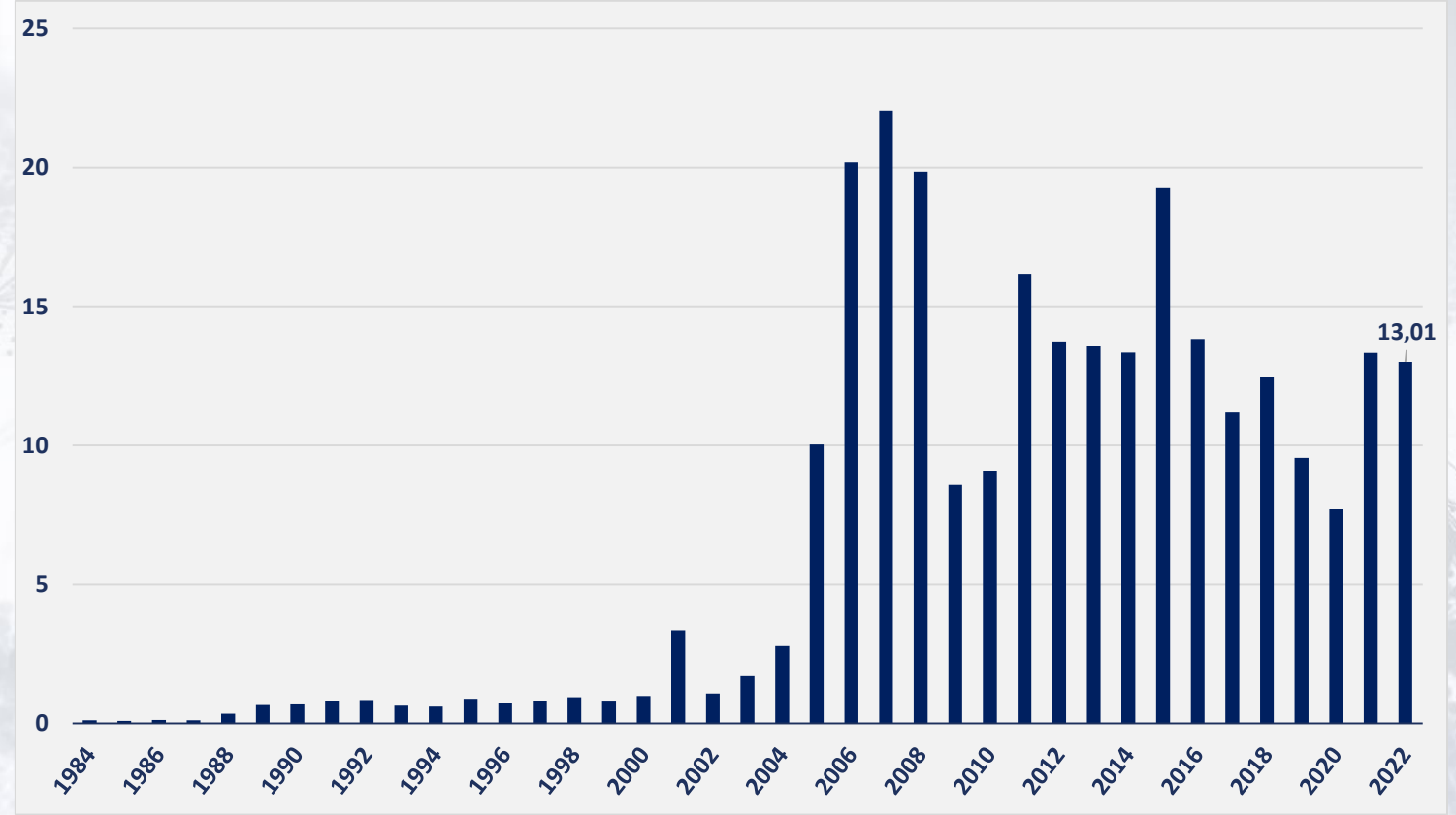
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

1. ABD	21. Estonya	41. İtalya	61. Moğolistan	81. Türkmenistan
2. Almanya	22. Etiyopya	42. Japonya	62. Moldova	82. Ukrayna
3. Arnavutluk	23. Fas	43. K.K.T.C.	63. Norveç	83. Umman
4. Avustralya	24. Filipinler	44. Kanada	64. Özbekistan	84. Ürdün
5. Avusturya	25. Finlandiya	45. Karadağ	65. Pakistan	85. Venezuela
6. Azerbaycan	26. Fransa	46. Katar	66. Polonya	86. Vietnam
7. B.A.E.	27. Gambiya	47. Kazakistan	67. Portekiz	87. Yemen
8. Bahreyn	28. Güney Afrika Cum.	48. Kırgızistan	68. Romanya	88. Yeni Zelanda
9. Bangladeş	29. Güney Kore	49. Kosova	69. Ruanda	89. Yunanistan
10. Belçika	30. Gürcistan	50. Kuveyt	70. Rusya	
11. Beyaz Rusya	31. Hırvatistan	51. Letonya	71. Sırbistan	
12. Bosna-Hersek	32. Hindistan	52. Litvanya	72. Singapur	
13. Brezilya	33. Hollanda	53. Lübnan	73. Slovakya	
14. Bulgaristan	34. İngiltere	54. Lüksemburg	74. Slovenya	
15. Cezayir	35. İran	55. Macaristan	75. Sudan	
16. Çad	36. İrlanda	56. Makedonya	76. Suriye	
17. Çek Cumhuriyeti	37. İspanya	57. Malezya	77. Suudi Arabistan	
18. Çin	38. İsrail	58. Malta	78. Tacikistan	
19. Danimarka	39. İsveç	59. Meksika	79. Tayland	
20. Endonezya	40. İsviçre	60. Mısır	80. Tunus	

- 1984-2002 döneminde 14,6 milyar ABD doları olan doğrudan yabancı yatırım tutarı, 2003-2022 döneminde kümülatif olarak 251,5 milyar dolara ulaşmıştır.
- Doğrudan yabancı yatırımlarda 2022 yılı Şubat ayında 459 milyon dolar giriş yaşanırken 2023 yılı Şubat ayında 834 milyon dolar giriş yaşanmıştır.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyar ABD Doları)

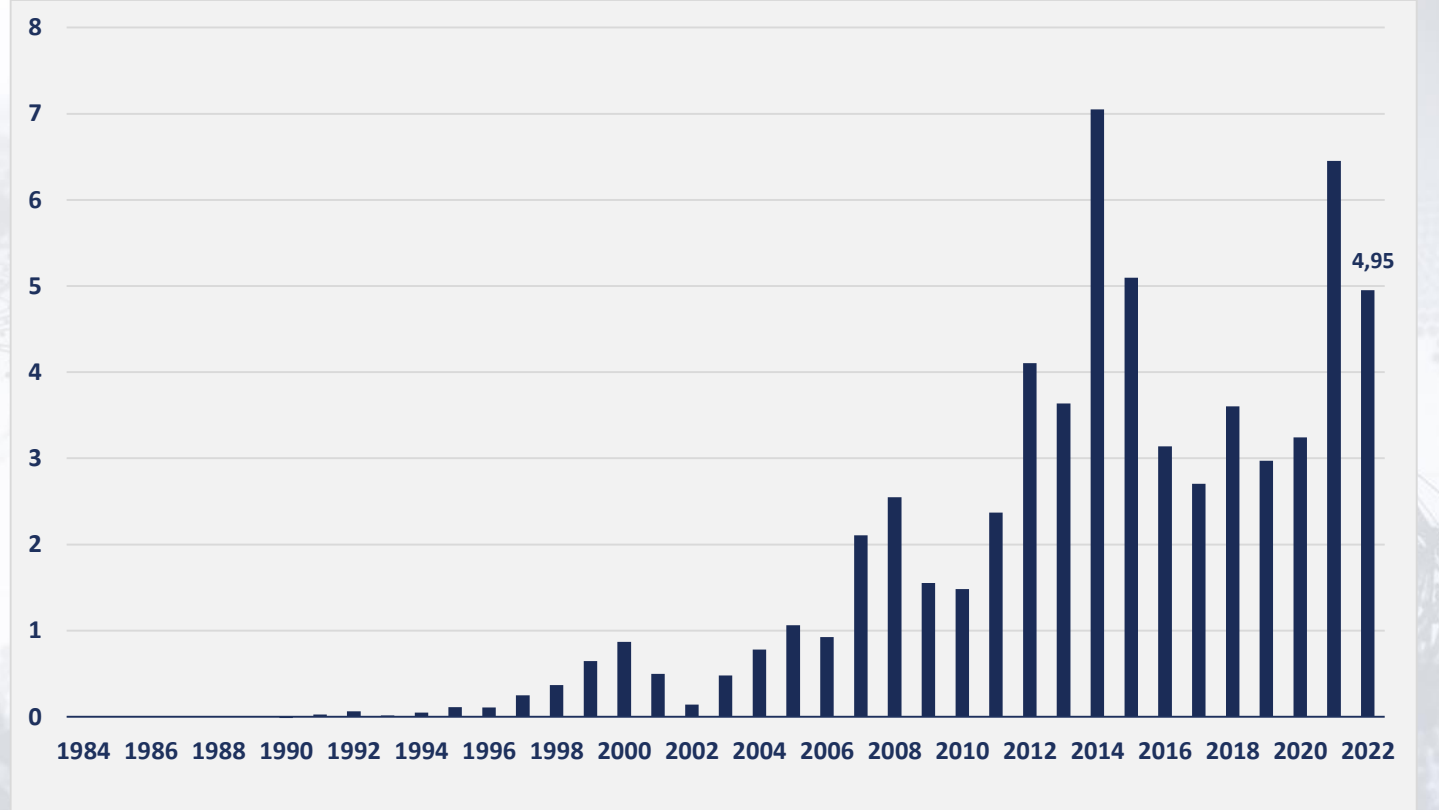

Kaynak: TCMB

- Türk yatırımcıların yurt dışında gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı, 2003'ten 2022 yılına kadar kümülatif olarak 60,3 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.
- 2023 yılı Şubat ayında yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı ayına göre %27 düşüş ile 329 milyon dolar olmuştur.

Yurt Dışına Doğrudan Yatırımlar (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

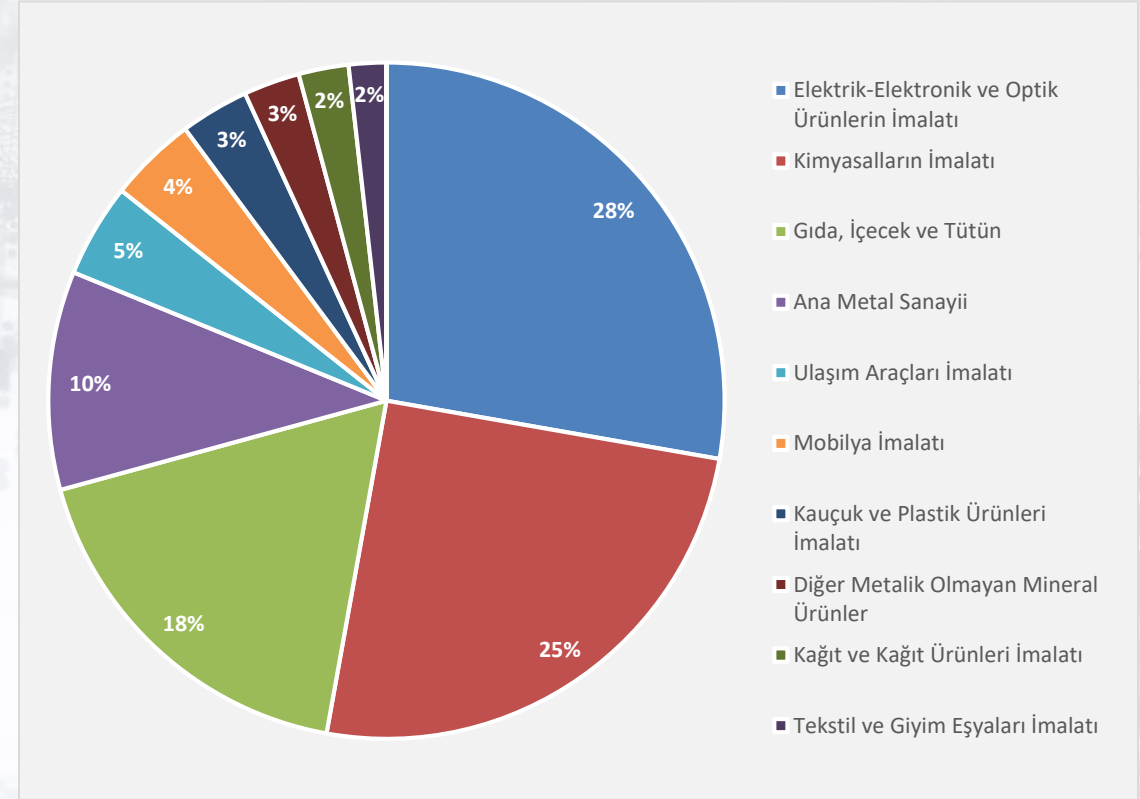
YATIRIM ORTAMI

Yabancı Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

Milyon Dolar (\$)	Yıllık		Ocak-Şubat	
	2021	2022	2022	2023
TARIM SEKTÖRÜ	148	107	18	10
SINAI SEKTÖRÜ	1.850	1.851	325	338
Madencilik ve taş ocakçılığı	65	185	8	3
İmalat	1.655	1.557	310	335
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	129	109	7	0
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	0	0	0
HİZMETLER SEKTÖRÜ	5.100	4.548	328	221
TOPLAM	7098	6506	671	569

Kaynak: TCMB

İmalat Sanayisinde Alt Sektörlerin Payı (%) (2023 Ocak-Şubat)

Doğrudan Yabancı Yatırımların (DYY) Ülkelere Göre Dağılımı

Sıra*	Ülkeler	2022 DDY	2023 DDY	2023 DDY
		(Milyon Dolar)	Şubat (Milyon Dolar)	Ocak-Şubat (Milyon Dolar)
1	Hollanda	863	165	241
2	Fransa	174	39	39
3	Almanya	697	37	60
4	Tayvan	112	14	24
5	İngiltere	401	10	15
6	Danimarka	9	9	9
7	Hong Kong	50	9	17
8	İsviçre	738	7	14
9	Lüksemburg	295	6	12
10	İrlanda	371	4	48
11	Belçika	82	3	6
12	İspanya	1.592	3	17
13	Amerika Birleşik Devletleri	257	3	10
14	Birleşik Arap Emirlikleri	20	2	6
15	Japonya	80	2	2
16	Avusturya	193	1	2
17	İtalya	230	1	7
18	Singapur	27	1	2
19	Çin	83	0	15
20	Rusya	22	0	11
LİSTE TOPLAMI		6296	316	557
TOPLAM		6506	316	569

*Sıralama 2023 Şubat ayına göre dir.

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

E- SERBEST BÖLGELER

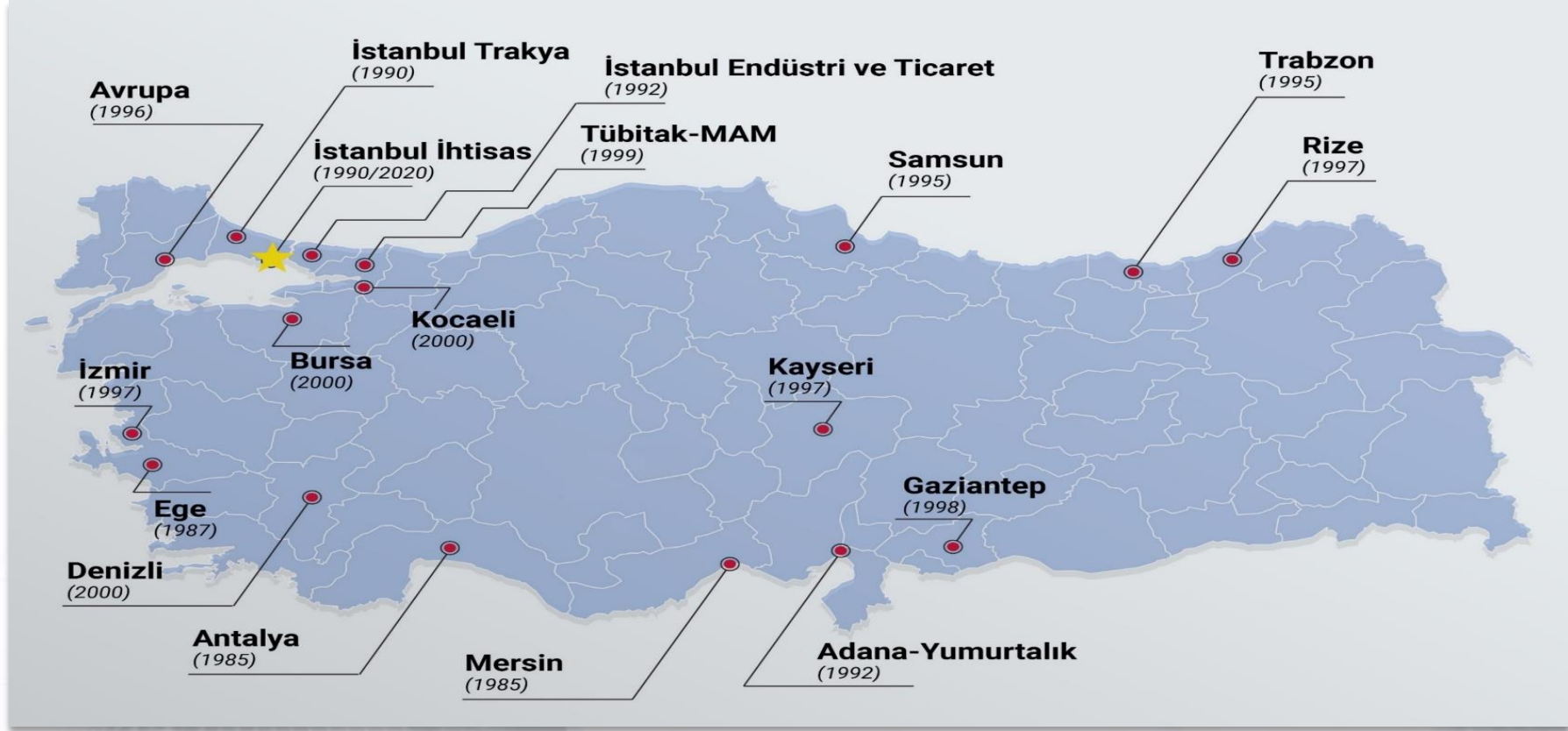

Serbest Bölgelerin Sağladığı Avantajlar

- Üretici Kullanıcılar İçin Vergi Avantajlarından Yararlanma İmkânı
- Orta ve Uzun Vadede Geleceği Planlayabilme İmkânı
- Kâr Transferi İmkânı
- Ticaret Kolaylığı İmkânı
- Gümrük Vergisi Prosedüründen Arındırılmış Ticari Faaliyet İmkânı
- AB ve Gümrük Birliği Kriterlerinin Gerektirdiği Serbest Dolaşım Belgelerinin Temini İmkânı
- Eşitlik Prensipleri
- Zaman Kısıtlaması Bulunmaması
- Pazar İhtiyaçlarına ve Şartlarına Göre Serbestçe Belirlenecek Ticari Faaliyet İmkânı
- Gerçekçi Bir Enflasyon Muhasebesi İmkânı
- Yerli ve Yabancı Tüm Pazarlara Erişim İmkânı
- Azaltılmış Bürokratik Prosedür ve Dinamik İşletme Yönetimi
- Stratejik Avantaj
- Her Türlü Ticari ve Sınai Faaliyete Uygun ve Ucuz Altyapı İmkânı
- Tedarik Zinciri İmkânlarından Yararlanma Kolaylığı

Serbest Bölgeler

- 18 Serbest Bölgede 2023 yılı Mart ayı itibarıyla 91.286 kişilik istihdam sağlanmıştır.
- Batı Anadolu Serbest Bölgesi 08.09.2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 4482 sayılı Karar ile ilan edilmiş olup; bölgeyi kurup işletmekle yetkilendirilen Batı Anadolu Serbest Bölgesi Kurucu ve İşleticisi A.Ş. tarafından bölgenin faaliyete geçirilmesine yönelik altyapı yatırımlarına başlanmıştır.

İhtisas Serbest Bölgeleri

- Ülkemizin Ar&Ge, katma değer ve yüksek teknoloji içerikli mal ve hizmet ihracatı payının artırılması amacıyla Bakanlığımızca İhtisas Serbest Bölgeleri projesi hayata geçirilmiştir.
- Bu kapsamda, 20/02/2020 tarihinde İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi ilan edilmiştir.
- İhtisas Serbest Bölgelerinde 2635 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yazılım ve bilişim sektöründe olgunlaşmış ve ihracata yönelmek isteyen Ar&Ge yoğun, yüksek katma değerli, inovasyon ve teknoloji odaklı yatırımlara daha geniş imkânlar ile istihdam ve kira destekleri sağlanmaktadır.
- Bu bölgelerde yazılım ve bilişim sektörlerinde yapılacak yatırımlar öncelikli yatırım konuları arasına alınmış ve 5. bölge yatırım teşviklerinden yararlanmaları sağlanmıştır.
- Önümüzdeki dönemde de katma değerli ve yüksek teknoloji içeren farklı sektörlerde yeni İhtisas Serbest Bölgeleri'nin hayata geçirilmesi çalışmalarına devam edilmektedir.

Serbest Bölgelerin Ticaret Hareketleri (Milyon ABD Doları)

Milyon Dolar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Yurt içinden Bölgelere	2,887	2,732	2,205	2,125	2,376	2,563	2,665	2,574	3,466	3,808
Bölgelerden Yurt dışına	7,701	7,958	7,494	7,041	7,525	8,147	7,978	7,727	9,755	11,431
Yurt dışından Bölgelere	7,490	7,059	6,550	5,868	6,404	6,453	5,633	7,028	7,073	11,155
Bölgelerden Yurt içine	5,162	4,683	4,012	3,999	4,073	3,766	3,379	4,729	4,325	6,430
*TOPLAM TİCARET HACMİ	23,240	22,432	20,261	19,033	20,378	20,929	19,656	22,058	24,618	32,823

Kaynak: Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü

*Ticaret akışlarının yönlerine göre toplamı

- 2023 yılı Ocak-Mart döneminde serbest bölgelerde gerçekleşen ticaret akışlarının yönlerine göre toplamı 8,6 milyar dolar olmuştur.

Serbest Bölgelerde Sektörel Yoğunlaşma

İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi	Hizmet ve Yazılım
Antalya Serbest Bölgesi	Yat İnşa, Medikal
Kocaeli Serbest Bölgesi	Gemi İnşa
Avrupa Serbest Bölgesi	Hazır Giyim
Mersin Serbest Bölgesi	Hazır Giyim
Bursa Serbest Bölgesi	Otomotiv
İzmir Serbest Bölgesi	Deri
TÜBİTAK – MAM Teknoloji Serbest Bölgesi	AR&GE
Adana Yumurtalık Serbest Bölgesi	Gemi Tamir ve Bakım

F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticari İlişkiler

➤ İkili Ticari İlişkiler

Avrupa, Asya-Pasifik, Avrasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Amerika

➤ Bölgesel Ticari İlişkiler

AB, EİT, D8, KEİ, İİT, İSEDAK, Türk Devletleri Teşkilatı

➤ Çok Taraflı Ticari İlişkiler

DTÖ, G20

Serbest Ticaret Anlaşmamız Olan Ülkeler

1. EFTA (Norveç, İsviçre, İzlanda, Liechtenstein) (1992)
2. İsrail (1997)
3. Makedonya (2000)
4. Bosna Hersek (2003)
5. Filistin (2005)
6. Tunus (2005)
7. Fas (2006)
8. Mısır (2007)
9. Arnavutluk (2008)
10. Gürcistan (2008)
11. Karadağ (2010)
12. Sırbistan (2010)
13. Şili (2011)
14. Güney Kore (2013)
15. Morityus (2013)
16. Malezya (2015)
17. Moldova (2016)
18. Faroe Adaları (2017)
19. Singapur (2017)
20. Kosova (2019)
21. Venezuela (2020)
22. Birleşik Krallık (2021)
23. Pakistan*
24. Katar*
25. Lübnan*
26. Sudan*
27. Ukrayna*
28. Birleşik Arap Emirlikleri*

(*) İç onay sürecinde

Serbest Ticaret Anlaşması Müzakeresi Devam Eden Ülkeler

Aktif Müzakereler

1. Japonya
2. Tayland
3. Endonezya

Diğer Müzakereler

1. Meksika
2. Ekvator
3. MERCOSUR
4. Peru
5. Kolombiya
6. Kamerun
7. Körfez İşbirliği Konseyi
8. Cibuti
9. Seyşeller
10. Somali

G-20 Dönem Başkanlığı

- ABD, Almanya, Arjantin, Avrupa Birliği, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den oluşmaktadır.
- G-20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %80'ini; küresel ticaretin %75'ini ve dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini temsil etmektedir.
- G-20 Dönem Başkanlığı her sene bir üye ülke tarafından yürütülmektedir. G-20 Dönem Başkanlığı 2020 yılında Dönem Başkanlığını Suudi Arabistan yapmıştır. 2021 yılında G-20 Dönem Başkanlığını İtalya yürütmüştür. 2022 yılında Dönem Başkanlığını Endonezya yürütmüştür. 2023 yılında ise G-20 Dönem Başkanlığını Hindistan yürütmektedir.

Türk Devletleri Teşkilatı (TDT)

Üye Ülkeler	
	Azerbaycan
	Kazakistan
	Kırgızistan
	Özbekistan
	Türkiye
Gözlemci Ülkeler	
	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
	Macaristan
	Türkmenistan

Üye ve Gözlemci Ülkelerin Ekonomik Göstergeleri (2022)

Ülkeler	GSYH (Milyar \$)	Reel GSYH Artış Oranı(%)	Mal İhracatı (Milyar \$)	Mal İthalatı (Milyar \$)
Üye Ülkeler				
Azerbaycan*	69,9	4,6	40,8	13,5
Kazakistan*	225,8	3,2	84,4	50,0
Kırgızistan*	11,1	7,0	2,3	4,3
Özbekistan*	80,4	5,7	19,3	30,7
Türkiye	905,5	5,6	254,2	363,7
Gözlemci Ülkeler				
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti**	3,4	4,0	0,1	1,3
Macaristan*	168,3	4,9	148,9	158,0
Türkmenistan*	78,0	1,8	10,6	4,0

Kaynak: Trademap, IMF, Kıbrıs Türk Ticaret Odası, KKTC Merkez Bankası, Türk Cumhuriyetleri Ekonomik Görünümü

*Tahmin Verileri

**2021 yılı verileri

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

Hâlihazırda **119** ülke, **179** Merkezde (**3**'ü Daimi Temsilcilik) **217** Ticaret Müşaviri/Ataşesi görev yapmaktadır.